

1861

მარტი.

წელიწადი მესამე.

როდებთ თსსულებათა:

- I. — სიყვება, თქმული ს. სახსერეს
 ეტკლესიაში. გაბრიელ ეპისკოპოსისა.
 რუსის ოძის ანბაგი. ბესარიონ გაბაშვილისა.
- II. — გაარგა მოვლანდიის კორო
 ლეფასი. დიძ. დოდოზერძისა.
- III. — ლექსები სსუა ჭ სსუა მწერლებისა.
- IV. — ანუკა ბატონის ძულის მოიხ-
 რობაშვიდ: (კრიტიკა.) ვახეთის მებუჯისა.
- V. — წიგნი მოწერილი რუდაკვართან. პეტრე ბაქრაძისა. ✓
 წიგნი რუდაკვართანაჲე მოწერილი. დიძ. ბაქრაძისა.
- VI. — სსუა ჭ სსუა ანბაგი. (ისილე
 მეორე ეგერდშვიდ). თ. იმერლისა.

რეილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

მიძღვრება.

თქმული განსკანაოსის გაბრიელისა მიერ სოფელსა
სახსურეს ალექსანდრე წერეთლის სასახლის ეპიტოფ-
სიასა შინა, ჩუნ-სა წელსა ოკტომბრის თ-სა.

შრავალთა საგანთა თჳს მსუროდა განსრასება ჭ
საუბრობა თქუენ შორის მანო ქრისტიაწენო,
გარნა მჯირე ყაძი ჩემის აქ ყოფნისა არა მძლევს
ნებასა, ჭ აქ უმჯობესად შეგრაჯს, გსთქუა რა-
ოდენიმე ჭ.წ.წ. ორთა ანუ სამთა უსაჭიროესთა ჭ
უქუეს სსუათა სასარგებლოთა საგანთა-
თჳს, ესე იგი, ზირველად უქმობისათჳს, ანუ თუ
გითარ მანებელ არს ჭ ცოდვილ უქმად დროების
განჯარება, მეორედ თუ გითარი მოწყობილება,
ანუ, დაბიურად გაცუჯ, გითარი მისვლა მოსვლა
უნდა იყოს შორის მღვდელთა ჭ ერთა, ჭ შესა-
მედ ერთობრისათჳს ქრისტიაწეთა შორის, ანუ

მისთვის, რომელ ერთობა ზ სიყვარული ნ. შანი ამს
მტკიცე ქრისტიანობისა.

თქვენ ყოველთა იცით, მძნო, რომელ ერთ-
მა შხლოდ თვემ განგლო რაც მე შემოვსულეგარ
სამწესოსა ამასა შნა; უწინარეს ამისა, თუმცაღა
შორის ვიყავ ქვეყნისა ზ მამულსა ხემისაგან,
ვარნა სშირად გამოვიკიასაგედი ზ შევიტყობდი
ყოველსა აქურსა ვარემოებისა ზ მდგომარეობისა;
მაწუსებდა ზ მაკურებდა შრავალი აქაური უწ-
გეშო ზ უსიამოვნო ახბაგი; სოლო, შემდგომ
მოსვლისა ხემსა, ამ მტირე ყამში, უუნამდვლ-
სად შევიტყვე, სამწუსაროდ ხემდა, ვითარ და-
ღვეულ არს აქა ყოველი ქრისტიანობრივი წნეობა,
სშირად განვიზრასავ გულსა შინა ხემსა ზ გკით-
სავ თაგსა ხემსა თუ რომელნი ზ ვითარნი არ-
ან მიწესნი ცუდისა ამის წნეობითისა მდგომარე-
ობისა ჩუწნისა; ვითარცა მკურნალი გამოიკვლევს
დაწვლილებით საცკივართა სნეულად მეოფისა კა-
ცისა რათა შეიტყოს მიწესნი რომელმან მისკა
დასაწეისი მისთა სნეულებითა ზ მიუწეროს შს
შესაფერი წამალი, ეგრეთვე ჩუწნცა უნდა გვც-
დოთ დაწვლილებით შეიტყვოთ სულიერნი ჩუწნნი
სენნი ზ მიწესნი, რომელთაგან იგინი წარმოდგე-
ბიან, უკეთუ ვგსურს რათა მოგვეცეს კურნება.

გგონებ რომელ თქმულნი წემოარე სამნი მიწესნი,
ესე იგი უქმად დროების გაცრება, მღვდელთა
ჩ ერთა შორის ცუდი მოწყობილება ჩ განსეთ-
ქილება ანუ უთანხმოება შორის ქრისტიანეთა არიან
უძთავრესნი ჩ უმეტეს სსუთა მაცნებელნი.

გსთქმათ პირველად უქმობისათვის, ანუ უქმად
დროების გაცრებისათვის. დრო, მძანო ჩემნო სა-
ყვარელნო, ყოვლისა კაცისათვის არს ჩ უნდა იყოს
პირველი ჩ ძურღასა საყენვე ვინაჲდგან იგი არს
სამკალი ანუ ღონე შეძინებისათვის ყოველთა სსუთა
საყენვეთა, ვითარცა სორციელთა, ვერყოვე სული-
ერთა. ვინც ჰკარგავს თუთ ცხოვრებასა, იგი ჰკარ-
გავს ყოველსა სიკეთესა, ჰკარგავს თუთ ცხოვრე-
ბასა თვისსა, ვინაჲდგან დრო არს თუთ ცხოვრება
ხეშნი: განათლებულთა ერთა შორის არ მოაძა-
გება არცა ერთი კაცი, მდიდარი ანუ ღარიბი, რა-
მელი ან ერთი სათა იყოს უსაქმად. ყოველი
სული მათ შორის იმას უდილობს, რათა ახარყვი-
ლოს თვისი დროები ჩ შეძინოს რამე ყოველ
დღეს. გარდა ამისა უსაქმოება არს წყობო ყო-
ლისა ცუდი მოქმედისა, ანუ ვითარცა იქნეს ერთი
რუსული იგვი, არს იგი დედა ყოველთა ცოდვა-
თა. არცა საკურველი არს ესე: ვინაჲდგან უქმი
კაცი მიდრეკილ არს ყოველსა ცოდვისადმი, ადუ-

ლად შეცვა მას გულში ყოველი ბოროტი ცუ-
ლის სიტყვა, ავლად აცთუნებს მას მტერი.

ასლა შივიქცეთ ჩუწნდამი:

თქმული აწ სრულიად გამართლება, როდესაც
შოგისსენებთ მას რაც მომხთარა ჭ რაოდენსა ვსე-
დავთ უწესობასა ჩუწნ შორის. უმეტესად კეთილ-
შობილთა შორის რაც ისმის ურიგობა ჭ სჯულის
დარღვევა ყოველივე წარმომდგარა უქმობისა შა-
თისაგან. ვითარ განმრავლებოდენ ჭ განმლიერ-
დებოდენ კეთილშობილთა შორის შრავალნი, რომე-
ლნიც ვგესპის, შექარცხენელნი საქმენი, უბეთუ
თითოეული მათი იდგეს რომელსაჲ საქმესა შედა
ჭ მტკიცედ ასრულებდეს მას. ერთი ფრიად შავ-
ნებელი ჭაზრი შველიდგან არს დაფუძნებული
ჩუწნ შორის, შმანო ქრისტიანენო, ვსე იგი ვი-
თომც რომელნიჲ შრომანი, ანუ შუშობა ანუ
სელთ მოქმედება შეაგინებდეს კეთილშობილსა
კაცსა, შველთა დროებათა შინა ჭაზრსა ამას ჭქონდა
შმანო, თჳსი მტკიცე მიწენი ჭ საფუძველი;
გინადგან მაშინ ყოველი კეთილშობილი კაცი
იყო აღჭურვილი იარაღითა ჭ იცავდა მამულსა
თჳსსა შრავალთა მტერთაგან ჭ ველარ
შოიცილიდა მუშობად ჭ შამულისა კეთებად; სო-
ლო დღეს, შადლითა დუთისთა, მოგვეცა მშუ-

დობა ზ მოსვენება მჯერათაგან ზ კეთილმოზილ-
ნიცა უნდა შეუგდნენ საქმისა კეთებასა ზ მამუ-
ლის შართვასა ზ მუშაობასა. თითოეულმან მათმან
ასლა უნდა გაიხინოს თუთ ოჯახში ზ მამულში
საქმე ზ არა იყოს უქმად. არა ვითარი ნაკლუ-
ლევანება ესრეთ არ დაამდაბლებს ზ წაასთენს წო-
დებისა კაცისასა, ვითარცა უქმობა.

ასლა ვსაქჟათ თუ ვითარი მოწყობილება ჯერ
არს იყოს შორის მღვდელთა ზ ერთა. ვგონებ,
მძნო ქრისტიანებო, თქუქსუც თანახმა იქმნებით
იმ აზრსე, რომელ, ვინაჲდგან ღმერთმან განა-
ხინა მღუდელობა, ვინაჲდგან მღუდელნი არიან
ხუქს შორის, აქუქს ეოველთა ის ვირხეგნით
ღ უნდა ცდილობდეთ რომ მიიღოთ მათგან რაც
შეიძლება უმეცესი სულიერი სარგებლობა. ასლა
ვიფიქროთ: ორთა მღუდელთა შორის რომელთაგან
ერთი სრულიად დამონებული არის თაყადისა ანუ
აზნაურისა, ანუ საზოგადოთ, შრეგლისა თვისისა,
ესრედ რომელ, არც შეუძლია ზ არც იცის სმის
ამოღება მათწინაძე, ანუ დარიცება მათი, ზ მხო-
ლოდ სწირავს ზ ილოცავს, გარნა შეორე კადნი-
ერთა იცუვს ეოველსა, არა ეძინია ზ შეუძლია
დარიგოს ზ ამხილოს ერი, ამ ორთა მღუდელთა
შორის რომელი მისცემს შრეგლსა უმეცესსა სარ-

გებლობას? გვინებ რომელ ამასე ცილობა არ
 შეიძლება: ზირველი, თუთქმის ურგებ არს, სოლო
 შორე ფრიად საჭირო ზ სანატრელ ეოველოთ
 თუს; გარნა რაოდენათა მღუდელთა, ოდეს მე გე-
 ტეოდო მათ, რომელ ივინი თანამდებ არიან და-
 რიგონ ეოველნი ზ დაყენონ ტუდთ მცხოვრე-
 ბნი ზირნი, გამომიცხადეს, რომელ თუმცალა ივი-
 ნი სედეგენ მრავალთა უწყსოდ მცხოვრებთა თა-
 ვადთა ზ აწნაურთა, გარნა გერ ვაბუდგენ რამე
 უთხრან მათ მიხისაცამო შური: მივინთა, მაშასადამე
 რადსათუს სასმარ არიან ზ ვითარცა სარგებლობასა
 მისცემენ ესე ვითარნი საწყალნი მღუდელნი. მველ
 დროებასა მინა იყო მძინო ერთი ხუჭულება; რომ-
 ელ თავადი ზ აწნაურთა სძირად აკურთსევიებდა
 მღუდელად ერთსა თუსთა ემათაგანსა ზ ჰეაგდა მას
 მღუდელი ივი, ვითარცა ერთი მოსამსახურეთაგანი,
 რასაკურველია ესე ვითარი მღუდელი სრულად
 არ ეგვანებოდა მღუდელსა ზ გერცა აღსრულებდა
 მღუდელობასა ეგროვანად; გარნა ძველს დროს ესე
 ვითარი ხუჭულება მაინც გერ წარმოადგებდა დი-
 დსა ვნებასა, ვინადგან მაშინ ქრისტიანობა იყო
 მტკიცე ზ მრავალთა ერის კაცთა თათქმის უმ-
 ეობესად იცოდნენ სამღრთო წერილი ზ ჰქანდათ
 უმეობესი სნეობა, ვიდრე მღუდელთა, გარნა აწ

რომელნიმე დარჩენილნი კვალნი ხუჭულებიან ამის
 იმამს დიდსა ეწყებასა. ასეთა უსარგებლო არს ჭ
 უსმარ მღუდელი იგი, რომელსა არა აქუს სმენა,
 მორიდება ჭ ნატიფი ერის კაცთა მორის.

ვიცო მძანო რასა ფიქრობთ აწ თქუქსნ?

თქუქსნ, გვონებ, ფიქრობთ შეძლებსა: რა ვქნათ
 ანუ რა ბრალი ევაქუს ხუჭს ვინადგან თვთ მღუ-
 დელნი ვერ არიან ღირსნი ნატივისა ჭ სმენისა ჭ
 ვერ მიიზიდენ სუფარულსა ჭ მორიდებასა ხუჭსნსა.
 რად ვსთქუთ მძანო ამასე?... სამწუსაროდ ჭ სა-
 უბედუროდ ხუჭსნდა უმეცესი ნაწილი მღუდელთა
 სამწესოასა ამის ვერ არიან ღირსნი ჭ სრულნი.
 დიდი სასჯელი ჭ უბედურება არს ესე ქუჭყანისა
 ხუჭსნისათვის. გარნა, მძანო ზოგნი მღუდელნი
 ნატივისა ღირსნი ჭ კეთილნი, ჭ მათაცა არა
 აქუთ ნატიფი ჭ სმენა; ამისთვის უკეთუ. ვსურთ
 რათა ვქონდეთ მღუდელთაცან სულიერი სარგებ-
 ლობა, მიიღებდეთ მათგან დარიებებას ჭ მსილებასა,
 ნუ მსოლოდვე წირვასა ჭ ლოცვასა მოელოდეთ
 მათგან, არამედ, უმეცესად, სწავლასა ჭ დარიე-
 ბასა. თვთ თქუქსნცა მოითხოვდეთ მათგან რჩე-
 ვასა ჭ დარიებებასა ყოველთა შინა შემასვევითა,
 მაშინ აღსრულდება ვალი მათი ჭ მოგვეცემა
 თქუქსნ სულიერი აღმენება.

ზოლოს ვსიქებათ ერთობისათჳს. ერთობა ანუ ქრისტიანობის სიყვარულისათჳს, ერთობა, თანსმობა ჭ სიყვარულს, მძანო, არს ნიშანი ჭ ნაყოფი ქრისტიანობისა. სადაცა არ არის ერთობა ჭ სიყვარული, მუნ არცა ქრისტიანობა არის. უმეტეს ამისა თჳთ სარწმუნოება არა რა არს თჳნიერ სიყვარულისა. რასა იცოვს ჰაგლე მოციქული: აენასა თუ კაცთასა ჭ ანგელოზთასა ვიცუოდეთ ჭ სიყვარული არა მქებნეს. ვიქმენ მე ვარგალი რომელი ოხრინ, ცინა წინწილი რომელი სმობედ. ჭ მქებნესლა თუ წინასწარმეტყვილება ჭ უყოფი ყოველი სიღუმლო ჭ ყოველი მეცნიერება, ჭ მქებნესლა თუ ყოველი სარწმუნოება, ვიდრე მთათაცა ცვალებადე, ჭ სიყვარული თუ არა მქებნეს, არავე რა ვარ. ჭ შელათუ ვაჭამო ყოველი მონაგები ჰემა ჭ მიესცენ სორცნი ჰემნი დასაწუჭლად ჭ სიყვარული არა მქებნეს არა რავე სარგებელ არს ჰემდა.» ვარნა მძანო ჰემნო, სად არის სიყვარული ჭ ერთეულება მძათა ჭ მოყვასთა შორის ქუჭყანასა ჩუჭნსა. ვგონებ რომ ყოველი კეშირი ერთობის დარღვეულ არს ჩუჭნ შორის, არა თუ შმობელთა შორის აღარ დანა თანსმობა, არამედ მასლობელთა ჭ ნათესავთა შორის, ყურთა ამათ ჰემთა ესმესთ,

რომელ შამა შეახეწნებდა შულსა თუსსა, დედა
 სწეველიდა შობილსა თუსსა, შული უხიოდა ჭ
 ავლებდა სსლთისაგან შშობელთა თუსთა, შმა გე-
 ლარ დახდვა შმასთან, ესე ვითარი არს სულიერი
 მდგომარეობა ჩვენო. გეკადოთ, შმანო, ჭ გამო-
 გიგვალათ სასიათი ჭ ჩეკულება, გეგასოვდეს რო-
 შელ თუნორ სიეგარულისა ჭ ერთობისა არა რამ
 არს ქრისტეიანობა, ჭ ამოდ გეგვოდება სასელად
 ქრისტეიანე.

რუხის ომის ანზავი, თქმული თუთი მუხ
 მუთვის ხესარიონ ვაბაშვილისამიერ, დიდს
 შაბათს დღეს.

დღეს ისარებს დავით სულიერსა ჩანესა თანა
 სულით. შლადებელი მუხე ჭ იკუეს, არ აღმი-
 სრულნა აღმაქმელმან კეთილობამან: ვითარმედ,
 აერთგზის გეგუგუო წმიდასა ჩემსა დავითს; რომ-
 ლისა შემდგომი შქსეგასად სიკუესა მიეცემოდა
 მეფობა შენი ჭ რამეთუ მეცა მისი ბრძენი იგი
 სასელ სასეა სიბრძნისად თანა შმღუანუწლი, შენ-
 თუს დღეს გელქყოფს შენისავე აფთრათისა(1)წერად
 კალამ მიმსებელი თმბურთისა(2) თანად მეონისა.

(1) ბარათი, (2) აგეგი. რიღ.

ორსა იგი მეფეთა ზარსი ორმალისა(1) ანა კმა-
თა შემწეობნი, ორკერძო განმარჯვებისა ჰყნისა
სისარულსა მესიკობენ; ორთა შათ მამაძეთა ბრძენ-
თა მიერ თქუენ ორთა მამაძეთა იუს, სამთა შათ
მეფეთა ძლუენსი შეწირვიან.

იგი მართალი მამა შურდელსა მრთიმელთს,
მრხობელ კერძოთა ვაღლიათა(2) განმჯვნიველობს,
სოლო სსუა ესე ბრძენი მეფეა კუჭროსსა უსა-
მართლოთა განმნიღველობს.

ჩ ესრეთ ეოველნი სსული დავითისი ეკლ-
ტეუჭლვილეებრ განიშუენს. რამეთუ დღეს დაცუმა
იქნა ქედ-მალათა შათ უკნო თისლთა, აგარო-
ვან ჩ აღდგა ზირ-დაჲდომილი. ხუენ ქრისტეა-
ნეთა ქრისტეს მიერ საბასე შეიმუსრა, ჩ ხუენ
განგერებით შეწვენა ხუენსი სასელითა უფლისათა,
რომელმან ჰქმნა უანი ჩ ქუჭენა. ქრისტე აღდ-
გა ჩ აღგუადვინა მონებისაგან მცერისა.

ლო ე ქ ს ი.

ათინელთ ენა ქუჭლ შესამენა, შესემის მო-
ცალედა, გშენს წამის წამად,
ზლაგონ, უმიროს, ზროკლეთთურთ იროს, არის-
ცოცელი ჰუენს დასწამად,

(1) ხანუგრი, (2) გმირო. რედ.

ბრძენნი ზ მსენი, ფრანგნი, ბერძენნი, ჩრდილო,
სამსრულნი, ჰამს შესადგამად,
მოკრბია სეფესად, ქებად მკესად, სოლომონისად
სილვა სალამად.

ოდეს ვის ემა ბრძოდეს, მუნ იცნობს გაცი კაცად,
ოდეს ვინ ჰსძლოს, სალსა მძლეურსა, ჯილდო
უძღვის ქუჩა დაუად,
დიდთა მღომთა საქმე ცუფთა, ბრძენი უწოდს
არ მამაცად,
მამ-სადამე ჯერი არის, სიმდაბლე ვვიხნს ეულ-
სატაცად.

მართ ჰგუანდა ნდომა აფსნთა, ზ ცუფნი და.
მორჩევანი,
ბექორ-ბექს ასტესს ქელეშბეც, ზ სუიადს აღმრავს
ლევი,
ოთხნივე მმანი შეითქუნეს, მარგამიქნი ძლევი,
დესნათა ფრენითა მოისძესს, ლამქონი ქუჩუნის
მკრივანი.

მოკრბა დასდაც, მწეობრ ბეერ ათასად, მარგა-
მაქთა ევსო კარებსა,
ვინ იღებს შორად, ანუ მთა გორად, ფერს მა-
ლიდ გჭლიდეს, მათსა არებსა,
ჯგუტ თროსანნი, ისარ ფროთსანი, სამარავლითა
სცემდნენ თუღთა წარებსა,

აღთქმულნი ქრთამით ვლიდენცა ღამით, გეტუ-
იმსადებდნენ სასამარებისა.

უიროშელთა გიქელთა, აღანელთა კეპურშელთა
ამცნეს ცნობითა,
უიგზალთა შემოიწუჭდნენ ინდობდნენ ჰსწულას
შობითა,

აფსაზნი შეფიცოდნენ, ქრთამით ზ აგრეგ მღო-
ბითა,

მეგრელნი სისსლი ჰსწეურიდათ თუცა შეესუთ
გობითა.

შემოკრბენ ზ აღნუმს სასე დაესასეს კშირად
ცვერად,

ცხენ თამაზნი გადარჩივნეს, გადსგეწილთა მოსწეგრად,
ექსენი ეჭარნი ექსენითა ერთ კმაობდნენ ბევრის
ბევრად,

მინდა ეკიანო ზურაბ შითხარ, გისი სისსლი
დაიდევრად?

ანზვი ზ არა ღიექსი.

მასმოდა ზურაბ შენისა სიბრძნისა სიბერე ზ
ამად მიეგარდი რომე შენის ქუჭლისა სასლისა
ზღუდესა ასალი შენობისა ჰირი ედგა, აწ შე
უბრალთ ვიუო ზ კელი შეგიმართებებს უმეცრე-

ბისა კედლისა მაშენებლად, რომელმანცა აღშენებუ-
ლი პკვდრი გოდოლი დაუცვიე, ჭ მეროვმ
არისა სასელოვანი სიმტკიცე უწუროუჭლისა ვო-
რისა წისნვითა შექესრე, ჭ ცვლებო ნასელი
ზრდილობისა წესი გზასა უვიცსა ქუვად უტმარად
დაიდე, ჭ ამისთვის თქმულია სამართლად ესე
არაკი ცვადა.

ოდეს გაეწირონ ზედმან ჭ სვემან, მაშინ დაგ-
ცინონ კლდემან ჭ ცვემან:

ჰანზათ

მის მჭსეგვსად აღმიჩნდა თქუტწნი უცები მო-
გონება, ჭ თუ ვითუცა კლდენი ჭ ცვენი ვეცინიან,
ამა ანბავმან ზოლო ცნობიერად გარწმუნოს.

ლო ე ქ ს ი.

მილინგიით(1) მიმომსტომელნი, მოვლიდნენ მე-
გრეთს მრზეველნი,
ზარბაზნათ წარმომპლუტანელნი, იმედის მამაგრე-
ბელნი,
დადიანთ მენი ლხინად სსდნენ, ამის უაზარელნი,
გმა ვვიშველეთო მოესმათ კაცნი იასლნეს მც-
ნობელნი.

(1) სისარული. ცეცე.

ქუთაისისა მორტმით მედომელსა, ომისა მო-
 მანდომელსა,
 მეფესა ჭკადრეს მეგრელი მოჭურინავს ჭკავს ნაკ-
 თომელსა,
 ჭკითსეს ჭ წინი მოართო, ფიცი ჭსწორე აქუს
 რომელსა,
 გალიმდა გალი სრესილის, აწ უთხოვნია მხობელსა.
 ვითა ბეულად გამსიდველის, შავარდნისა შესუ-
 და შური,
 გუგას ცუცსლი მოედების გამოჩნდა ვით აღმური,
 მას ჭანბავსა თანა გაჭყვა, გულოთ წრფელი არ
 მამსდური,
 რიონს განგლის გამოჩნდება, სიყუარული სიმე
 მშური.

წყალი განგლო თანა წაჭყენს გინ ასლდნენ
 სრისა ემანია,
 მსწრფელ შეამოკლეს შიშორე გზისა სიერსე ჭ განია,
 უმღუჭების მდაბლად სიმაღლე, არდია მისთვს
 მნანია,

დადიანთ მიესალამა საიმერეთოს სანია.

მისთვს თქმულია მსძენელნო, ჭამო საჭურე-
 ცელია, ერთი მტკიცე ზირიო.
 ერთ ზირობისა ვსათა მრებელი, არს სასაღისო
 სასცუმრებელი,

სადა რა საქმე შეუძლებელი, იგი მუნ არის გამ-
მარჯვებელი.

ჭანბავი.

აწ ისევ ვიამბოთ, თუ ვით შეჭევანდა სიყუ-
რული ამიერთა სნათა, საქმეცა უდიდესი სიღბ-
ლოთა მოიპოვეს, რომელიცა აწ ითქმის ლექსად:

არა ცუდად მოუბარნი გაზირობდნენ ამა პირით,
იყვანს: კაცი დადიანი, ვჭრეულ ვანება სიყუ-
მსირით,
ნუ მისმობთო ფრიდონისებრ სისწრაფითა პურად
მუხრით,
მივეცხვებთ მომავალთა მივსვდეთ მომსდომთ,
ლონით ძირით.

ჭაწრი ყოველი მეფისა, შენმა იყო ჭ სუროდა,
თქუ მისთვის მოველ ზემთა სნათა სისსლი ვასტა
ვით ქსეუროდა,
ვილავ დამართუთ მიმართეს ცსენი არავინ ბმუროდა,
შუბდითს გამოცდის საქმენი, ვინც ცუდად შეიქუროდა,
მისცნეს სულნი, ღმეთსა აგრევე, ღოღნე ყო-
ველ მიაბარნეს,
სნანი მპირე წაიჯანეს, მაგრამ მათთვის ზევრად
კმარნეს,

ერთი ათთა, ათნი ასთა, ასნი ათასს შევეარნეს,
 აწ ნასენით სიმცირესა, სიმრავლე სად გვევარნეს.
 ვალძართ ენგურად სნა უომარნი, სამ დასად
 მოდგენს ბერგიდენ ბუკებს,
 ოცვს ქელეშბეც, ვავლი ჭ დაკლა, ბრალი ჭ
 კრძალი, ხემს ზურგს ჭ სუკებს,
 ცუუჭ ჭ ალაფი, ვითლა შეწყალვის, ცხენს მრავ-
 ლად ვძობებ, ვავ ნატრუკებს,
 გამოვლეს წყალი მიხდორს დარაშმდენ, აწ იუ
 არვისგან, არ ჰვიღსუკენს.
 სამთა რაწმთა სამნი მმანი, უძღვინს ზურაბ
 ქელეშ ლევან,
 მოემე კარვი, მმა შეოთსე, ვას უბენდის ბე-
 ქორ მენეგან,
 აქათ წარსდგა სნასალარი, წერგთელი ვულსრუ-
 ლევან,
 ვიორგიცა მუჭლო ვძირი, წულუკამე შედ-
 გრულევან.
 ოქეთ ჭ აქეთ შეიქმნა შეგვიანება სანისა,
 შეიქმნათ ჭრხევა აფსაშთა, დავიწყდა ხსება სანისა,
 თქუქს, ნუთუ შეფე აქ იყოს, რიდი აქუთთ თავთა
 ფსანისა,
 უზარდია მოციქულეს, მართლისა მისაცანისა.

ჰანბავი.

აწ მისი უკუღმართი ზედი უხარდიასი ეასლებს
 ის ზ ფაოერაკისა კარავს დაუდგამს, მოწვენად
 სელოსა, კარვით განმარტულისა კელმწიფისასა
 ინებეთ ზ ჰკითხეთ, მას მელასა განწირულსა, შეა
 ყრილსა ლომთათანა სიმწარისა ეამსა ზად მისა
 ვად? არა თუ რეგვენო ზ შლეგო, მე რა მვა-
 მა, მისვალ ზ ნასაგ ზ ინანბტა.

მოსლვა მის შავბედის უხარდიასი ზ აწ ომი
 ფაცხელი, ზ გამარჯუტება მეფის სოლომონისა.

ღ ი ე ქ ს ი.

ვაი ვარირას მოძღერაღათა, აფსანთ შექმნეს
 იწინამღერეს მოცოქელი, წინ წარმოხდვა სამი
 შურვად ქუტვითოს მოიქცევდნენ, სიმაგრე ჰსხანს
 რა შარბანთ შექმნეს სეელი, უხარდიას მოსვდა
 კრასტო

ჰანბავი.

აჰი, აჰი! საწყალობედელსა უხარდიას ამის შუა
 მკუდარისა კონსტანტინისა კელი დეჰმართათა.

ლ ე ქ ს ი.

შეუე მუჯღი ამს სეღან, გულისობს ჭ ანა
 ლაღობს,
 გულს მგოღვთა ნელ იგრგვდა, ეოვღთა გულ
 იც მასთან დაღობს,
 ლუთის მშობლისად თუალით ცრემლსა, რუებს
 საცვლად წარმონადგლობს,
 ვეუსე ფრთიანად გარდისახობს, გმირთა გმირი
 საღთა საღობს.

ვით ორბი მალლით მსედვარე, ჰსედაეს მისუცე-
 მდა ბაიას,
 ვით სონღურს დრო სეჰდა შეჭვინგად წეროთა
 დამსარბავის,
 წერეთელს ღვინოს მოთხოვდა, მანდიკს ექებს იუ
 აცბაიას,
 შოართუამს მცირეს მათრითა, არ ვართ ქლავად ჭ
 ბაიას,

შესუა ჭ სატურქული, შორგუჭდ ეოვლო შოი-
 სილია,
 ბანა სეგუდილს ვინ ედიურჩა, ჩუჭნთუს იშუა
 ჭ შობილია,
 რით ვინ ჰრედა მომავლსა, არ იქმნების რაც რ
 ქმნილია,

სეალოთ შულნო ვისცა გინდეთ, აჰა უამი მოწე-
გნილა.

აწ ნასეთ ომი, მტურეკელთ სნდომი, მიდგ-
ნენ შარცსითად შარცსად მტორენო,
კეისაროთ ცოლი, შავსონათ მქოლი, თეთრსა
შედან შის თაგ გამწორენო,
ვაჭევა ვინ ეულით, შისთანა ბმულით, შორსა
ჭირობდნენ არ ცუდ მშიერნი,
გნოლთ გოგთა ქორნი, ფრთე შქაწორნი, როს
ვაფრასენ ანატორენი.

მეფემ ვინმე წითლობანი, ერთი ნსა მათში
ის როს,
შეის მიმართა მიკმაკნა, კარგი კარგმან უნდა
საროს,
მშულდი ფიცხლად, მოყმარჯვნა, შავრამ გრძალი
ვინ იკისროს,
ოდეს ისარს ემალი ბასრი, შესვდეს ველურ ღონით
ისროს.

თუცა დეა ზ უწელად ქსოცდა, არ ჭქინდა
შიში რიდი,
ჭეკეს ევლო ბნელეთს სომრად, მით გული ეცდა
დიდია,
შიგან ღრუბელსა მსუ ნასა, ანაზდით თვალთა მინდია,
გაკრთა ზ ვადიკარგა, ცხენ შალი იგი ფლიდია.

რა იგი ვაჭარს სსუთა შესუდა, მის ცუცხლოთ
 ხაგარდნა მდგეურა,
 მისდევს ზე მისრასს სად ნახის, შუერი ჭევა ვე-
 რას შაგეურა,
 სით ვაგვენარე ქელეშბეე, რას ელდით ვარდგვე-
 კარგეურა,
 თუ სადმე ნახო ზურაბი, უთხარ მეფეა აგეურა.

ჰანზავი.

ჰო უბედონო ითხნო მანო, კარგნო ემანო,
 თუშცა მისკე ღარიბისა უხარდიას შუეშობრენება
 არ დაუცადეთ, აჰა იგი შუეუ ზე განისილეთ, მისი
 სსსე ვასცა ვინდესთ კარგთა მოფქეთა ზე ფალა-
 ვანთა წესთა, ვასცა ვინ რხებებს ანუ მოერულოდ,
 ანუცა შტორულოდ შუეურებთან, შაგრამ თქუწნ ვი-
 თარ ვსურდათ მისისა შირისა თუკლთ შუედგმა, აწ
 შე ვეაშობობთო მისსა ჰამბავსა.

ღო ექსი.

რა ნასეს მეფე მიტრლო, გულოსა შუაქნეს ბაბანი,
 დჰქარნეს ეოგლნი საკმარნი, ვსა მიეს ვასაწარფანი,
 ლეკურსა დრო სედა მოჭკაფდა, ვით ნახა ზურგი
 ვაბანი,

ჭაერსა შიგან ჭურინვიდა, კრძალი სისსლითა ნაბანი.
 მწესს შეშურდა მოვარეს ისმოზს, მოდენენ
 იგიუც განაკიდე,
 ვარსკვლავთ რამენი კიუისს ჰსცემდენს, სსუტა
 გითხრა განაკიდე,
 მარისს კრძალი სამესისსლო, მოეწუტა განაკიდე,
 ცისა მძულდა ვარდაეცვა, კილო ისრის განაკიდე.

ჰანზათ.

აწ ესეცა ვეამბოთ, საკურველი შური ვარსკუ-
 ლათაგან შეფისა ზ თუმასთანა შექმედ მოვიდო-
 დეს, ოდეს ძარცო-მბრძოლი სიძალდე მოინი-
 ლეს მათ ათორთა ციურთა სუჭეტთა ცისათა.

ლო ექსი.

ათორ რიუსენი ცისა შოდნი, ერთი ერთის
 მთამაწოდნი,
 მოქრინ მორბინ, აჩ გამეონნი, შარ დამტყენი
 უწელოდ მკოდნი,
 შოენი ისართ მარუჭდ მკოდნი, შოეთა ეპერთ
 ელთა ლოდნი,
 მათნი მჰსრუჭლნი, ვით ეროდნი, წარმწყუენი
 საუკუნოდნი.

გერძი მუჯღა, რისსუთ მჭრქენი, სისხლის მს-
 მულობს გითარ ღუნის,
 ესე შედგრად მიეული, დამთხვეელობს მათის
 ტუნის,
 შარხბიგ რთავს ფათერაკთა, კალოს ლეწავს მტუ-
 დართა სუნის,
 ლომი კმით სისასტიკით, ცოცს ვისცა ჭკრავს
 მიაწუნის.

კარხსიბი ესწელებს ოროლითა, შუა მუცლად
 გამზობელობს,
 ქალწულს ღმობა შეცაშლოდა, ქუის ჭკრავს სის-
 სლით დამტოლველობს,
 თევზი წელოთა მინაქონთა, ბოლო რეყმათა დამ-
 შთამელობს,

საქანულმან ღრუბელთ ფარხი, სისხლის წუ-
 მად გადუქვიენა,
 თხის რქას ვაქებ გრძლად იბრძოდა, მიკვოს თავი-
 არ მტკიენა.
 მუჯღღოსანმან ფილდო ირგო, ცეუშ სუთასნი
 გადირხიენა,
 სასწორი სწონს ნალოფებს, სარგებლამდის მიაწუნა.

ჰანბ. ვი.

მათ გარკსელოვთ ფიცსელის სხით ეუღსა შური

შემაღგემის მის დღისათვის, ვითა მათებრივ უსე-
ულოდ მეზრინგალებდ მოარბედი კაცი დადიანი მი-
მოქროლედა თუალსა მიმტაცებს გონებისასა, ჭ
აწ მისი მოგასსენოთ ჰსწორედ ლექსად.

გოერისა უცვსლსა მეგანი ქების ღიბსი დადიანი,
სსეულ კაცი საქმე ბრძენი, კრძალ მლიერად დადიანი,
ვით მსე ლომსა ლურჯსა მეფდომი, ქებად დაუ-

გუარად მარგეო განასარგო, ემირ ტან, გამოძე-
სადიანი.

ემა ლომის გუარად მიმზრასი, მისხესდის
იცუვს ამოსა,

ათათასთა დაგაფრეწო, ვითლა შემოცდი სამასო,
ზურაბის შეურა მსუროდა ენის ისარი დამასო,

თუ განსე სისსლით დავსთერეგო, კორცთა შევაქნევ
გუამასო.

ორნი მხანი ოთხთა მძათა შარვაშიძეთა საპირდახნი,
ვაქცეულთა განართხმიდეს, ვით ქორის ქუჭმ

მცირე ლაბნი,
ვიორგისგან განსლუხთა, კაცთა იდგა სისსლის

ტლაბნი,
მისძასდიან თქუჭსნცა იცით ასე გემწონთიდენ
მამა ნაწანი.

ზური შემჯამს გიორგისი ძმისა დადიანის ძის,
 თუცა ვჭკადრო ცანად მისი, საქმით ღმერთო
 შესაცუესი,
 მარდი ჰსწრადვი მკურელი სლმისა, გამკუჭთოცა
 აღმასისი,
 სსით ამო საწადისი ჭ სსელით მსედრობისი.

აწ შენი მსურს ქების გონება, გიხ სარდლობდი
 წერეთელი,
 მაშინ ჰგვანდი შენთა ცესას, გვეუფთა რაჲმთა
 განძნეველო,
 ელვის სსეგ მტერთა თუჯლის დამტესებო შემ-
 რაველო,
 გმირის სმითა დამტესებო, თსემათა ცუნის დამთა-
 სეველო.

ჰანზავი.

შეჭკვანდა შენდა მაშინ შენის ლომთა ლომისა
 მამსა მჭსკავსება, ოდეს მიფისგან მარჯო ტირისა
 შიგან შეკლო მოისილე, ჭ ვითა ხეიულებისა
 გგარი გაწუჭვთა, უსლაგი ცვიკლი ეგრეცა მო-
 გგნვია ვრადგულსა გულსა ზედა ამად თურმე
 თქუჭნს, კარვისა ნაკრონისა წინაშე ამო არის
 ემისა სიკუდილით, შენ თუცა არ გვითხარ ტირი
 შენი ხუჭნ ეგრეცა ლხინად შემცველელად ვიამა

ბოთო ვალი თქუჭნის გამარჯუჭბისა მოკლედი,
 მრავლისა წამწერელთა, მტირეა რამე მოგსსენ-
 დესთ ლექსად.

შაბაშ, შაბაშ, შენდა ვაშა, თუძუა გვადრე ვერა
 დია,
 შენი შესმა მტირე ცუცსლო, დიდთა კთა მწუჭ-
 ლადია,
 ისად მსროლო თოფისათ, ლეგურისსარ ბელადია,
 ბრძენთა ენამ როდეს გაქოს, ყოვლთუხ შესაფერადია.

ჰანზათ.

მუნადმდე ზირი კალამთა, თემთა შგდა მუშა-
 კობდეს, გირეძუა მართლისა შეცვლად, უცუეუბ-
 დეს, ზე მუნამდე ცოცსალვიყო, გირეძუა არღა
 გაქებდე გიორგის, მრავალ-გნის ნაცრონისათუხ
 მკუდარსა წულუკიმესა დიდ გვართა ცომსა.

ლექსი.

შეფრინდა მდამი, ვის სურის ომი, დიდ გჳარ
 თა ცომი გიორგი ლომი,
 ნასა რასომი დასდუა სასომი, ცუცსლ ანგსომი
 მისდევს გამსწრომი,

ჭსიანდა მიმდომი, ჭსოვდა მიმწდომი, სკედა
 მიმსლგომი, ჭსმედა მიმტრომი,
 გე^რ დასასხომი, ძალი აქეს მდგომი, ცანი გმირ
 გნომი, ღუთიგ დახაშთომი.

ანუ იყო მს დღეს მეტანი, საფსონისა მკუ-
 ლელო ემთა,
 ანუ ლეკვორ მარტო მბრძოლი, მიიშთადონთა შე-
 ფრფონითა,
 გით მს გნმე ასილლესმან, ფინდის ჭკრა უგუა-
 რთობითა,
 გჭსთქუთა თუ მს ჭკვს ჭსრვიდა ჭ ჭფარვიდა
 გუღწრობითა.

ჭანბავი.

აწ მე რამცა ვსთქუთა, მისსა სისსლსა კარგათ
 სმია ჭ მისისა ისრისებრ მართალი მოწამეცა იგია.
 მაგრამ, აქსადამე ჯგირთა დიდთა თუ^რცა ენა
 მტორედ გაუბნოთ, გითა თქმულიცა, ბრძენთაგან
 არაკად შრზობლენდი.

ნუგვთონის ღონეგ აუბნე ენა, კარგთა ჭანბავთა
 არ შეჭნის ქუნა,
 თუ^რ უცოლად, რაცა ვაქეს ღსენა, მოგელოს
 იყო უგუალოდ რბენა.

ჰანზავი.

ჩემს თუალსა ჭ სასმენელსა, რასაც მოასხენებს
 მას, მას უმეტარი ზირი ჩემი ქებად არიდებს,
 რომელცა ქედსა კრძალი ბასრი მადგეს. აჰა მსმე-
 ნელხო, ცოცხას მოემესა ელისბარს მოსედეთ, თუ
 ვითა თავი ერთგულად დაუცს, ერისთავსა ჭ სიმე-
 სა მისსა კელმწიფისა წინაძე, ამ გვარად მოის-
 სნეთ ლექსად.

გუარად სხის გარდმოძსაგი, მალგაობს ჭ
 გლისბარობს,
 სეგულისა ჭ მეფისათჳს სისსლთა დენას ვერ იკმარობს,
 შუას რაჲმად შეგალს ფრეად, წინა მდგომთა
 დამაძწრობს,
 მართლ, თნათაებრ ლომი ცოასს, ჭ მისსაგ თათსა
 დაიგვარობს.

საყრძით ჩუჭული ომს არ მღეული, გულით
 მედგრული, დიდ გვარეული,
 სარო ჰრხეული, კეილსნეული, თვალ სთანეული,
 საოცეული,
 თუკლ სისსლეული, მეგრთ სამტრეული, კრძალ
 კერით ჰრხეული ანაზდეული,
 არ ვაქცეული, სისსლ-დაქცეული, მარჯუწდ მტრე-
 ული უურუჭული.

ავსობდის გავსობდის, ზ ქროლოვიდის, დას-
 თროლოვიდის,
 ნეარდობდის შეარდობდის, მიწას დაქსვის და-
 ქქოლოვიდის,
 ანაზობდის, ანაზობდის, გჰკაუდის ზ ეანსე-
 როლდის,
 შილალობდის, თამაშობდის, ეანაბნევიდის ეანსტრო-
 ლვიდის.

ჰანბავი.

მისსა შერიკსა სიერშესა, სსუამუცა მეტი რა
 ექმნა, რომელ მათსა სისხლისა ცხასა მისიუცა
 სისხლი მდინარედ შესდინდებოდა, ზ თავი მათთა
 ნადენსა ცვბილსა წყაროსა ომსა შიგან შორბედი
 უსენით თუსისავე სისხლსა შესურევიდის, ზ მის
 ღლისათუს ღუთის მადლობელ იყო.

მართლ რომენ შენი სასელი შესავეე ტაბუკო-
 ბისა შეუწნოდა, ზ სამართლად თემაწყდა დაისმა,
 ჩინოა, გვარ დიდო, დავისმაო, მსურის შენთუსცა
 შერიგდი ქებაა, ვითა სსუანი მოწამენი ბმანებენ,
 მის ღლისათუს თქუწნეან დიდს ეულოგნობას.

მას ღლეს მსგავსი კთანდილის, შეტურვილი
 ჟაჭუთ შურჩით,

კისკასი ზ მკლავ-უებრო, მისდევს სლმისა სლა-
 ხი სლუხით,
 ზოგნი ხიგან აფსაზები, სით გავექვით ვერ გა-
 დურხით,
 ზოგთა წელიდგან გამოითრეგს, ვით შეთევზე,
 თევზს ლყუხით.
 გაესმოდის, გაესლმოდის, დაისმოდის, დაით-
 მოდის,
 შეაყენის შეაქმენის, დაითროდის დაითმოდის,
 მიდმოსლტოდის, მიმოსროლდის, დაიქმოდის, და-
 ითქმოდის,
 გვლავ არეგდის, გვლავ არბეგდის, მაიყმოდის,
 მაისლმოდის.

გაზარვა შოტლანდიის კოროლევისა

მარიამ სვიუარჯის ლოსლევენის ცისე-დარბა-
ზიდაძე. (*).

შე მოგიფიქრე საშეალობა ცნობის შეცემისა-
თვს, უთხრა მარიამს, მიფხურმა მისმა, გიორგი
დელლასმა; შესედეო იმა ჰატარა გამარჯობებულ
სსსტს კინროსის ბორცვესედ: ყოველს საღამოს

(*) მარიამ სვიუარჯი იყო შულის-შული დისა ჭენრის
VIII-სა მარგარიტისა, მთხოველისა შოტლანდიის კოროლის
იაკობ IV სედი. იგი იყო აღსრდილი საფრანგეთში, სადაც
შეირთო იგი ცოლად კოროლმა ჭრანხისკო II მან. ჭრან-
ხისკო რომ მოეჭდა, მობრუნდა შოტლანდიამი და დაედა იქ
მეფად; იქვე შეირთო ქრამდ თვისი ნათესავი დაზნლივი, რომ-
მელი მოკლესხანს იქით შეიძულა. უკანასკნელ გრამმა ბორც-
ვილმა მოჭკლას დაზნლივი ნაღმიით. დასჯის შეიგირად შეიყვარა
ბორცვული და შეირთო ქმრად. ამისთვის შოტლანდიელები
აღუდგნენ დიდოფაოს, სელი ააღებინეს, ცასციდამ და შეეგდეს
ლოსლევენის ცისე-დარბაზში.—

იქ დაინსავთ თქვენ სინათლეს, რომელიც იქმნება მნათობი თქვენის იმედოვნებდა. როცა ისურვებთ, ჰქაიხთ თქვენს მეგობრებსა, თუ როგორ წარმატებაშია მათი მზადება, დადეთ სანთელი ფანჯარასკედ, კანროსის სინათლე გაქრება; დაიღვით მაშინ სული გულსეც ზ ითვალეთ მეგობარი, ზ თუ შემდგომ ოცის ძვერისა სინათლე არ გამოჩნდეს, იცოდეთ რომ მზად არ იქმნებიან. თუ სინათლის გამოჩენამდის დაითვალეთ ათი, — გამოსვლას თქვენი მოხდება რვა დღის შემდგომ. თუ დაითვალეთ სუთი, — გამოსვალთ მეორეს დღეს; თუ სინათლე სულ გაქრეს, — თქვენ განთავისუფლებით იმ ღამესვე. შემდგომ ამისა დუღლასმა მოასსენა დედოფალს: შეძლება რომ თქვენს შესცდეთ, ანუ დაგავიწყდესთ ჩემი მოსსენებული ზ ამისთს მომირთმევა ეს ქალაქი, რომელშიაც ახოვნით ჩემის მოსსენებულის დაწვლილებით აღწერას.

პირველს გაბედვას წარმატება არ ჰქონდა. დედოფალს მოესმა ესოდგან სმა უცნის უფროსის გილიამისის, რომელიც მძანებდა, რათა განამლაგლან სადარაჯო ადგილები ზ დაეყენონ ნაგებთან ერთი მოდარაჯე, ამისაგამო მან იფიქრა, რომ გიორგი დუღლასი წავიდოდეთ. მან აღისენა თვალნი

ცისავენ გამოხატვთა განუსაზღვრელის სირცხულისა ჭ მასთანვე მადლობისა; დაიბუკბუკა რამოდენიმე სიტყუთა, სისოვა სალდათებს წაეკანათვის დაჭრილის ამხანაგისა, უბძანა ინტენდანტს, ორივე კარების კარგათ დაკეტა ჭ შევიდა სასლის დაზღაშვირომელშიაც ერთის წამით წინ ფრიადი განათლება ჭ სმიანობა იყო, უცვებ დახეულდა ჭ იქმნა შეუდროება. შემდგომ ერთის წამისა სანწოლი ოთახის კარები გაღო ჭ დედოფალი ხომოწოლილი შარიაშ სვიტონის (*) მხარსედ შიადგა კიდევ ფანჯარას ჭ განკვრებულმა უნებურად იკვილა ჭ დაიკრება სელები ნიშნად კმაყოფილებისა: სანთელი იყო ანთებული ბორცვსედ — მსხნელი ნიშნი შკროთლოვარება კიდევ ქარიშხალში.

ამის უფრო სისინარულთ რაღა იქნებოდა დედოფლისათვის. მან იკოდა რომ, რადგან მტრებმა გაუციეს შარგილი შიკვდა, უთუოდ იგინი გაბრთხილდებოდნენ ჭ შამსადიმე განარგის იმედი უნდა გარდ ედგა მას განუსაზღვრებელს დრომდის, შაგრამ ისევ საკმაო იყო რომ შისნი შოკერშიონი ანუწხებდენ იმედოვნების ნიშნს სანთელს, რომელიცა უმიჯვისად ამხიარულებდა ჭ ეუბნებოდა მის, რომ გოთრგის ცუდი არაფერი შემთხვევათა.

(*) შარიაშ სვიტონი იყო შისი სეფე-ქალი.

შემდგომ ყოვლის ძნელის განსაცდელისა და-
 ება სოლმე წამი მოსვენებისა, როდესაც ბუნება
 კაცისა შემოიკრებს ძალას მოსამძენელად მომა-
 გლთა უბედურებათა. წინა დღეს დედოფალს ქონდა
 იმედი განთავისუფლებისა, ჭ რაცსა ფრად ში-
 სწუსებელად კიდევ ორი კვირის ცეცხებას, მაგრამ
 როდენიმე საათს უკან, შემდგომ შემთვევისა,
 რომელმანცა დაუკარგა მას - მუდი, დახუცებდა
 მოძაგალი თავისუფლების შეპირებითაც, თუქცა არ
 იცოდა როდის მოხდებოდა.

შორეს დღეს ეზოდამ შემოვარდა დედოფალის
 ოთახში ქუა, რომელსაც, როგორც პირუჭლად,
 გარეშემო ესვია ბრათი დაწერილი გიორგი დულ-
 ლასისაგან. იმ წერილის აზრი იყო შემდგომი:

«თქუენ მიბძანეთ თავს ნუ მოიკლავთ, მე
 დაგემორჩილევ; გმადლობ თქუენზე დიდებულებავ,
 რომ მომეცით შემისეგვია თქუენზე სელაღად
 თავის შეწირვისა, მაგრამ ვაჰ! ჩუენზე პირუჭლმა
 მარცხმა დიდხანს გადაგვიკარგა იმედი თქუენის გან-
 თავისუფლებისა. ჭამილუგონი, ჭყრესისი, არწილ
 სეიჯონი ჭ სსუანი შეგობაანი ჩუენნი იმულებულ
 არიან ვაგზავნონ თავიანთი სალდათებ, რომელნიც
 იყუენ გითომც სსუა მიხევისგამო შეკრებულნი
 კინაროსის არემარეში, თუთონაცკი წავიდნენ თავის

ცისე-დარბაზში; დავითი მსოლოდ მე არა მქონე-
 ბელი ცისე-დარბაზთა ზ ადვილთა, არ შემოდლიან
 დავინიშნოთ ვადა, შემოდლია მსოლოდ დავარწმუნო
 თქუშნი დიდებულება, რომ მე ვლუძარებ ნიადე
 დლე ზ ლიქ თქუშნავს ზ ამ წიგნის მორთმე-
 ვით დავიმტკიცოთ, რომ თქუშნ ჰევაგს კიდევ
 ერთი მეგობარი ლოს-ლეგენის ცისე-დარბაზში;
 თუმცა ესე მეგობარი არას ყმაწული, მაგრამ
 გულიკი ვაჟკაცისა აქუბ. თქუშნო დიდებულება,
 შეგოდლიათ ესდოთ მას, ვინც მოგსსენოსთ ეს
 ოთხი სიტყუა იმ ლექსისგან, რომელიც იყო
 შევლად ზუშნის ეგარის სადიდებულად:

დუვლასნი დუვლასი,
 საეგარელი ზ ერთგული.»

საბრალო ვიარგი! იკიელა დედოფალმა, როცა
 წაიკითხა ბარათი, აი ერთგულება რომლისათვის
 არ არის ქუშქანასეფ ფილდო, ვინა რომლისა-
 თუსცა გუთა დაწესეს სასტიკი სასჯელი. წარ-
 მოვიდგენათ მუნ ოდესმე, საეგარელი ზეძი, უი-
 სრა დედოფალმა სეიტონს, მსუედრი მათი ვინც,
 მე ვუეგარდი ოდესმე? ღირსისკო II მაკუდა
 უცხაუროს ავთამეთობით, სეკლარი დილუბა
 ემაფოცსე, დარნლეი ნაღმით, ბიუტელი დავთარუა
 მამულისგან გავდებული, ზ იქნება ისიც დიდუბა.

უკანსკნელ საწყალი გიორგი დაწვევლილია თავის
 შოგვარყთაგან... ახ სეიჯონს! მე ვარ შექმნილი
 საუბედუროდ ეველსათჳს ვინცეი მე მოძქასლო-
 მბა ჭ მე არ ვოცი შიუშატა მან, (მისცა სეფე-
 ქალს სელი, რომელსედაც მან აკოცა) თუ რო-
 გორ იაოვებიან კიდე იძისთანა უეუნური, რომ
 ბედენ ჩემთან სამსახურს. შემდგომ წაიციასა
 წიგნი სელასლად ჭ ჩაიდო უბეში. მერქე და-
 წყო წყნარის სქით განმეორება ჯირობითის სიჯ-
 უმებისა, რომელთაც უნდა გამოეცნო
 მეგობარი, ჭ რომელნიც იევენ ასე ვარგათ
 გამოარჩეულნი საბრალო გიორგისაგან გამოსათქმე-
 ლად თავის სიყვარულისა ჭ ვალისა.

დღენი ჭ ლაქნი ვაჯიოდნენ უანბოთ; როგორც
 სხნდა არც მეგობარნი დედოფლისა აჩირებდნენ
 რასმეს ჭ არც მკერნი. ამათ აღსრულეს თჳსი
 სურვილი, ესე იგი სელი აალებინეს ცსციდვან
 მარიამს ჭ დანიშნეს მურაი შატლანდიის შქართ-
 ველად. ესენი იცავდნენ მარიამს სასტიკად ჭ ეგო-
 ნათ, რომ განარვა მისი არ შეიძლებოა. დედოფ-
 ლის მეგობრებმა იცოდნენ, რომ ძაძინ მის გან-
 თაგისუფლებას ვერ შიასქრსებდნენ ჭ საბრალო
 დედოფლა განატარებდა დროს მწუხარებაში.

ვაგოდნენ გვარნი, თენი; დადვა შემოდგომა;

დაეუთლებული ფურცლები დაეუბნენ სეებისაგან,
 მუცე სამართავ მოვიდა; თავლმა დაფარა წვე-
 რი ბუნლომონდისა, ჭ ჩამოიწია რა თან ჭ თან
 კალთებზედ, თითქოს შესუდრა ყოველი. ცბა გა-
 რესა ისე რომ შეიძლება და მეორე კიდემდის
 გასვლა. ამა დროს განმაყლობაში მართამ ყოველ
 სლამოს სუდვიდა სანუგეშო სინათლეს ჭ იყო
 მოსწყნებული, მორჩილი თვის მხედრისა ჭ
 სანდისან კიდევაც მოუგოდოდა წამი უწინდელის
 სისარულისა, როდესაც გამოკრთებოდა ღრუბულ-
 თაგან ძორგანდელი მხისა, თითქოს უცდამ გამქ-
 რალისა. ბოლოს თავლივც გაქრა, ყინვა დადნა,
 ბუნება გაჩსოგველდა; მართამ სუდვიდა ფანჯრიდამ
 თუ როგორ გასნაო ბუნებამ გახფსულის მოსგ-
 ლით ჭ საბრალოს უყვეს კი არა შექძლო მიელო
 ნაწილი ამ სასისარულო ბუნების განსლებაში.

მართალია, დედოფალმა არაფერი იცოდა, თუ
 რა ანბავი იყო მისის სანყობილეს გარეთა, თუ
 რა მოსლებოდა თუთ სანყობილეში, მისაჯს რომ
 ყოველი წარმატება იყო დამოკიდებული თარმე-
 ცის წლის დუღლასის სიმარჯუტსზედ. წასვლამდე
 გიორგი დუღლასს არა ჭქონდა ღრო დედოფლის
 დაიმედოვნებისა. ყოველთჯს, როცა დედოფლი
 ხსავდა სოლმე ანტარა დუღლასს, იგი ეჩუტსებოდა

მას ისე^{ად} დაუფენულად ჭ ისე მოტყუებულად სიყმა
წვლის უსრუნველობით, რომ მას ცოც-ცოცად
სულ დაგიწედა ეს შეგობარი.

აპრილის დამდექს მარიამმა შენიშნა, რომ ყმა-
წვლი მიდიოდა სათამაშოთ გარეთ სანგრობილის
ფანჯარასთან ჩქუჩულებსეღ უფრო სძარად; ჭ
ერთსეღ, როცა იგი სასწიდა კედლის ძირში
ორმოს ჩიტების დასტყრად, დედოფალი ყუ ად-
ლებით უცქერდა მის მუშაობას; მას ეჩვენა, რომ-
ოდესაც ერთის კელით სასწიდა მიწას, მეორეს
კელით სწერდა იგი რაღაცას სილაზედა. მართლა,
როდესაც უფრო ჭ უფრო თვალი ადევნა, მარი-
ამი დარწმუნდა, რომ სიტყვები ეგუთუნოდნენ მას
ღ წაკითხვიდა რა ხან ერთს სიტყუასა ჭ ხან მე-
ორეს, ამოიკითხა შემდგომი ჭრასი: ამაღამ მუა-
ღამსე ჩამოუშვით თოკი ფანჯრიდან. » რასაკურ-
ველია ეს სიტყვები ეგუთუნოდა მას, მაგრამ
უმწვლმა არცათუ ერთის შესეღით დაატეცა
იგი, ასე რომ, ოდესაც მან იგრძნო მარიამისა-
გან სიტყვების აღმოკითხვა, გაათავა თვისი ორმო,
დააგო მასე ჭ წავიდა, კიდევაც არ შესეღა ფან-
ჯარას, რომელთანაც იდგა დედოფალი.

ტუსღმაკი გარდასწევტა უსათუოთ აღსრულება,
ყოველ შემთხვევისათვის, სურვილისა, რომელსაც

იყო დაწერილი სილაშედ. სეიტონმა ითვის უქონ-
ლობის გამო ვარდაბა ერთმანეთსედ მეწრები ზ
დანიშნულს დროს, გაიჯანა რა სანთელი საწოლ
ოთახში, ვარდაუშვა ფანჯრიდგან. შემდგომ ერთის
წამისა მან შეკეყო, რომ ქვეშ რაღაცა მოაბეს
ზ სვეით ამოსწია. ფუთა ცოცა მოდოდო იყო
ზ ამისგამო შეჩერდა ფანჯარასთან, მაგრამ მოაბ-
რუნეს გვერდსედ ზ ვაჭირებით შამოამგრინეს
ფანჯარაში, მაშინვე წაილეს თავის ოთახში, და-
კეცეს კარები ზ გასსნეს. იმაში იყო ორი სრუ-
ლი კაცის ცანის.მოსი, ორივე ერთი; ერთის საყე-
ლოზედ იყო ქინძისთავით მიბმული წინი, ო-
მელშიაც ეწერა: ახალი დარეგბა მათს დიდებუ-
ლებას. ყოველ საღამოს უსრა სათიღამ შუადღემ-
დის, დედოფალმა ზ მარამ სეიტონმა უნდა ჩაი-
ცვან გამოგზავნილი ცანისამოსი, როგორც შე-
საჩივრად, გვრეთვე მუდამ მშათ ყოფნისათვის,
გასანარაჯად, როგორც შემოსევეა მოითხოვს. ეს
ცანისამოსებუ გვონებ უნდა კარგათ იყოს მათ ცან-
სედ, ამისთვის რომ ზომა აღებული არის მარამ
შლეშინგის ზ მარამ ლეინგსტონისაგან, ო-
მელთა ცანი ემსგავსებთან ცნსა მისის დიდებუ-
ლებისა ზ სეიტონისა. ყოველს საღამოს დედო-
ფალი უნდა თვალს ადევნებდეს ცეცსლის ნიშანს,

რათა იცოდეს, თუ როდის შესამლო იქნება ცანა-
რვა ჭ არ დაანაროს უდროოდ. მოკერძონი დე-
დოფლისა კრბებთან, შიგობრები მღვიძარებენ.
ამ ანბაჟმა ძლიერ გაასარა დედოფალი, შემდგომ
დიდის შამიარისა მან ბოლოს შერაცხა თავის თა-
ვი დაკიწებულად ჭ მახსყინდა მარცო ყოფნაში,
მაგრამ ამ მღუძარებთის ერთგულების დამტკიცე-
ბამ დაუბრუნა მას ყოველივე იმედი ჭ ენერგიაცა.
იმ საღამოსვე მან ჭ მარიამ სეიფონმა ჩაიკვებს
გამოგზავნილი ცანისამოსს, ჭ როგორც გამო-
გზავნილი ფიქრობდა, კარგათ მოუვიდათ ცანსედა.
მეორე დღეს დედოფალს უნდა დაეხანა ბა-
ჯარა დუღლასი, ჭქინდა რა იმედი, რომ რომლისამე
ნიშნითა დამედოვნებდა იგი მას, მაგრამ არ უნა-
ხავს, საღამოს დედოფალმა შესედა სინათლეს, ჭ
დაითუთა თუი გულის მეყრა, ჯერ არაფერი
იცოდნენ დაწმუხებით.

მაგრამ დედოფალი მიუსედეგლად ამისა, მაინც
ნამღულად ასრულებდა მიღებულთა დარგებათა:
ცხრა სათხედ ის ჭ სეიფონი ჩაიკვამდნ სოლმე
კაცის ცანისამოსსა ჭ იქნებოზნენ ისე ჩაკმუნნი
შუადღემდისან; ამ ნიარად გაატარეს ნსეგარი თთვე.
უკანასკნელ აწილის დამლეგს სინათლე კიდევ
გამოჩნდა, შემდგომ ათის გულის მეყრისა

ზ მით დედოფალმა შეიტყო მთავრობა იმა ეკა-
 მისა, როდესაც მისს შეგობრებს სეკლსლად უნდა
 ეცადათ მისი განთავისუფლება. სამი დღე გავიდა
 რომ ნიშანი არ გამოცვლილა. ორს, მაისის დია-
 ლას დედოფალს მოესმა დიდი სმინობა ცისე-დარ-
 ბ.ზ.ში. იგი მსწრადელ შავარდა ფანჯარასთან ზ
 დაინსა საკმაო ეუნდი მხედრობისა ცბის ზირსედ
 კუნძულთან მდგომარე, ნაგები წაგიდენ სიხქართ
 მოსულთ მისაღებად. რადგან ცისეში მყოფთა
 ზირთა გამოცვლის გამო ამ დროს შესაძლო იყო
 ვერ მოესწერებინათ დედოფლის განარკვა, ამისთვის
 შეშინებულმა იმათი მოხელეთა ეავზავნა მარიამ
 სეიტონი შესატყობათ, თუ ვინ მოვიდნენ. სეიტონი
 მალე დაბრუნდა მლიერ შეწყსებულთ. ამალი მთ-
 სული იყო ლორდი ვილლიამს დუღლასი, ლონ-
 ლეგენის ციხის ზატრონი, რომელიც შემდგომ
 ერთის წლის უმყოფობისა მოსულ იყო რამდენია
 შე დღის გადით თვისს ამალით: მამასადამე ცი-
 სეში იყო შექცევა. ეს ანბავი იყო სამძიმარი
 დედოფლისათვის; ყოველთვის, როცა ლთხლევინის
 ცისე-დარბ.ზ.ში მოვიდოდნენ სოლმე ლორდი, ერთი
 იმოცენს მკვილეს კიდევ მოუმატებდნენ ზ ყო-
 ველევე განარკვის იმედი ამის გამო უნდა ვადა-
 ევდოთ მის წასვლამდისინ. ერთის სიტყვათ ბო-

როცა სული დასდგება მას.

შემდგომ ერთის საათისა დედოფლის მოესმა ფეხის სმა კბილსკედ. თუმცა გასაღებები მისის ოთახისა ქონდა საბერძნეთის სკადამდეღამს ჭკარუბის დაკეცა შიგნდამ არ შეიძლებოდა, მაგრამ ხუჭუტებისამებრ დედოფალთან შეუფთა, საცვლად ზირ ჭ ზირ შემოსვლისა, ვილაცამ მოასუნა კარბსკედ ზატიგოცემით. სეიტონმა გააღო. ის იყო ძუჭლი ინჯენდანტი უისის უფროსი, რომელიც იყო გამოგზავნილი ლორდს ვილიამს დუელასისსაგან დედოფლის ჭ მისი სეფე ქალის სადილსკედ მინწოდებოდა. ლორდს უნდოდა რომ მისი მოსვლა ყველასაჴს საიამოვნო ყოფილიყო ჭ სსუთაა შორის მიეწა თავის სადილსკედ დედოფალს რადგან საჩუი ეძლეოდა მისგან. დედოფალი, თუმცა არ იყო სრულიად უცქმნობელი ამ ზატივის უყმის ნიშანისა, მაგრამ უბმანა ინჯენდანტს, რათა მოასუნოს მისი უქყოფობა ჭ შიში რომ მისმა მწუხარებამ არ აგნოს საზოგადო სისარულისა. ინჯენდანტმა თავი დაუკრა ჭ წავოდა.

მათელს დღე იყო უსიქში დიდი მოძრაობა. მეფეინებები იმ ხაირის უნისამოსებით, როგორიც მოუვიდათ დედოფალს ჭ სეიტონს სშირად დარბოუნენ ეზოში. ამსობაში დედოფალი იჯდა ფან

ფარასთან მოწვენილი ზ უკმერიდა პატარა კარო-
სის სასლს; მისი ფანჯრები იყვნენ ჩვეულებრივ
დასქელნი ზ არ ეცუობოდათ დუ ვინმე იდგა იმაში.

დადგა საღამო; ცისკ-დარბაზის ფანჯრები გა-
ნათლდნენ, რომელთაგან გრძლი-გრძლა გაუფინა
სინათლე ეწოშიდ; პატარა ვარსკვლავიც კიდეც გა-
მოჩნდა ბორცვსუდ. დედოფალმა შესედა ერას
წამს, მაგრამ კითხვა ვერ გაბედა; ბოლოს უთა-
გაზა სეიტონის თხოვნას ზ დასდგა პირობითი ნი-
შანი ფანჯარასუდ; სინათლე მაშინვე გაქრა ზ დე-
დოფალმა მაშინვე დაიდგა კელი მწესარე ვულსუდ ზ
იწყო თვლამყერისა, მაგობამ, რაკი მიჯდა თუხანმეტა-
მდის ზ ვერ დაინახა სინათლე, მიხვდა როგორც
ფიქრობდა, რომ ეოველთვე ვარდაცხებულიყო ზ დაეცა
შეწესებული სეამსუდ. იმედის დავარგვამ გასადა
მისი დაცუსალება უფრო სამწესაროდ.

სეიტონი იდგა ზ კიდეც ითვლიდა შეერისა;
სინათლე აღარ ჩნდებოდა ზ იმედი სრულიდ წი-
ნალმდევი მიეცა მის ვულს; ეს ნ მხვდა, რომ
განაჩეა მშინ უნდა მომხდარიყო, ამხანა აუ-
დარიგება დუღლასისგან მოწვენილი. მაგრამ იგი
კიდეც ითვლიდა ათ-მინუტამდის ზ ვერ დაინახა
რა სინათლე, მოასსენა დედოფალს თხსი ჭ.წ.წ.

დედოფალი უკებ ადგა, დაიწყო ძებნა სინათ-

ლისა ზ იმსირებოდა კინროსისაკენ თუთქმის შე-
თონედს საათს, მაგრამ სინათლე არ გამოჩნდა ზ
ამისთვის განამეორა კითხვა, უბრალოდ კიდევ არ
გამოჩნდა.

დედოფალი ზ სეფექალი შეგარდნენ იმ წამს-
ვე თავის ოთახში, დაჭკეუტეს კარები ზ ჩაიკეცეს
სახქართო. ისე ცოცხას იმედოვნებდენ, რომ
მოძსადებას სრულიად უბრალოდ რაცსდენ. რაკი
გათავეს მათ ცანთჩაცმა, მოესმათ რომ დაზმანის
კარები გაიღო ზ ვილაც წენარად უსლოვდებოდა
მათ საწოლს ოთახს. სეიტონმა გაქრო სანთელი,
კარებზედ მოარასუნეს. გინა სარ მანდ? კითხა
დედოფალმა შეძრწუნებულის სმითა.

«დულლასი, დულლასი!

საეგარელი ზ ერთგული.»

მიუგო ემაწვლის სმამ.

—ეს არის ნიძანი, წაიხურჩულა დედოფალმა
ზ დაეცა საწოლზედ; ამ დროს სეიტონი წაგოდა
კარების ვასლებად, ზ წენარის სმით უბნობდა:
უფალო, უფალო, შეგვეწიე ჩუქს! მშათ არის
მათი დიდებულება? ჰკითხა ნატარა დულლასმა.

—დას, მიუგო დედოფალმა წენარის სმით,
მშათ ვარ; რა უნდა ექნათ?

—წამომეგვიო შე, თქუა ემაწვლმა ვაგდუთ.

— ამ სკოლას? კიოსა დედოფალმა.

— დიაღ.

— მისათ არის ეოველივე?

— მისათ არის.

— მაგრამ კარებს ვინ გაგვიღებს?

— გასაღებები მე მაქვს.

— აბა წავიდეთ, შულო ხემო, უთხრა დედოფალმა, ღშერთი იყოს ჩუქსნი წინამძღუარი!

ნატვარა დულოსი მიდიოდა წინ კიბეძის. იქ მოაჯღეფინა უყუბებს, თუთონ დაკეცა კარები მათის ოთახისა, რათა მუველებმა შემოვლის დროს გერასფერი გაიგონ ზე შეძღომ წაიყვანა დედოფლო ზე სეიტანი, მაგრამ, რაკი დედოფალმა გაიგონა სმა დარბაზიდაძ, რომელშიდაც უნდა ეაყროთ მათ, დაადგა ეელი მსარსედ უმაწულს, ის მაძინეე შეჩერდა.

— სად მიეყვართ ჩუქსნი? კიოსა დედოფალმა.

— გარეთ, მიუგო უმაწულმა.

— მაშ ჩუქსნი უნდა ეავიაროთ დარბაზში, რომელშიდაც ვასამს სტამენ?

— რასა კურველია.

— ეს როგორ შეიძლება, დაიძახა დედოფალმა, დაგილუპეთ.

— რასთუხს? უთხრა უმაწულმა, თქუქსნი დიდე-

ბულებავ; თქვენს ზე მარამ სეიტონს გაცვათ იმის-
თანა უნისამოსი, როგორც უსეში მოსამსახურებს;
იმყენს ხალხში ვერ შეენიშნავენ. სსუა საშუალო-
ბა არა ვვაქუს.

თუთონ მან მოიგონა; მე მხოლოდ ვიშოვე
გასაღებები, შენასუღონ ვილლიამის ოთახში.

—ბა წაგიდეთ, საქუა დედოფალმა, მე ყოვე-
ლის ფერზე თანხმა ვარ, იაღანდკი დავისხნა
თავი ამ სატანფუქლისაგან.

ზატონა დუღლასი მიდიოდა წინ, ორივე ტყვე-
ბი მისდევენ მას. როცა მივიდა კაბის ბოლო-
ზედ, მან დაიღუნა ზე აილო ბნულს ყურეში ტურ-
ტული, სავსე ღვინითა, რომელიც მარათვა დედო-
ფალს ზე სახოგა რათა დაიღოს მარჯვენა მსარე-
ზედ, ისე რომ დაუფაროს პარი გასქათა მკდო-
მარყთაგან. მარამ სეიტონმა წაილო ერთი კალათი
სავსე დაჭრილის ზურიითა; ამ სიფრთხილის გამო
იკლდენ რომ მოსამსახურები ყურადღებას არ მია-
ქცევდნენ.

ასე შეუდნენ ივინი დარბაზის შესამზღვრეს
ოთახში, საიდგანაც გამოდიოდა სინათლე ზე ქოი-
სმოდ სმიანობა; მოსამსახურენი ყველანი აკეთებ-
დნენ თავიანთ საქმეს ზე არ შეეჩინებოთ ივინი.
ამ პირველმა გამარჯულებამ განაძსნევა დედოფალი

შე უფრო თამამად დაიწყო მან შესერა ვასავალ დაბრძანებებს.

შუა დაბრძანებით იყო თავიდან ბოლომდე გამ-
ლილი სუფრა, რომელსედაც ისინი რიგით უმა-
ღლეს ადგილზედ ლორდი ლოსლეგენი, ლედი
ლოსლეგენი და მათი უფროსი ძე გილლიამს დულ-
ლასი; სხვები იქ მეორენი ისინი თავის თანამ-
დებობის შესაფერის ადგილებზედ. სუფრა იყო ვა-
ნათლებული მეტის მიჯნად, მაგრამ დაბრძანის სი-
დიდისგან კედლებთან იყო სუსტი სინათლე ფრიად
სასარგებლოდ განარგისათვს. უწყებმა დაინახეს
ეს წარველადე და შენიშნეს კიდევ, რომ ძველი
ლორდი და ლედი ისინი მათკენ შერგით. სო-
ლო გილლიამს დულლასი, მედომარე მშობლების
წილის წიარ, როგორც სხნდა მისის გაწითლებულის
ლოყების და მკითხოლვარეს თვალისაგან, არ
იყო ესლა ისე სფრანსლო, როგორც იქნებოდა
განსმით დაჯდომის დროს.

დედოფალს აღარა ჭქონდა დრო შეენიშნა კიდევ
რამე; ნაჯარა დულლასი შევიდა ვაბედით დასაბამ-
ში, მას შეჭყვა სეიჯონი და ამას დედოფალი.

შიში იყო ამათ და არა ნამდვილი, ვიორგი
დულლასის ფიქრით; თუთ ვაბედვა ამა საქმისა
ძლევდა მას წარმაცვებს; მღვთოლოგებამ გაიარეს

დაბნეული ისე, რომ არც მოღსინება ვაუციან რამე
 ჭ არც მოსამსახურეთა ჭ შევიდნენ წინ მისგან
 თათხში; აქ ზატარი დუღლასმა გამოაჩინა დედო-
 ფალს გურგელი, სეიჯონს კალათი, მისცა ისინი
 მოსამსახურებს ჭ უბნა მოგანა სოლდათებისათვის;
 შემდგომ ისინი გამოვიდნენ გარეთ

ამ დროს შემოიყარათ დამთავალიერებელი, რო-
 მელმაკა გაიარა უყურადღებოთ; ამ ასალმა წარ-
 მაგებამ მისცა ასალი ძალი დედოფალს. მათ რო-
 გორც იქნა შიწიეს იმ ადგილამდის, სადაც,
 აღარ უწევდა ფანჯრების სინათლის შუქი, ამან
 კიდევ უფრო გაათამამა ივინი. ასე დეკენ კედელ
 კედელ, ბალოს ზატარი დუღლასი განერდა ბალის
 კარებთან.

აქ დადგა ყამი სამწუნაროდ მოლოდებისა;
 ათის ანუ თორმეტის გასაღებებიდან უნდა გამო-
 ეჩნია ის, რომელიც ერეებოდა კარებს. დედოფა-
 ლი ჭ სეიჯონ შიწიენ კედელს, სადაც უფრო
 ბნელი იყო ჭ იჭერდნენ სუნთქვას; მეორე გასა-
 ლებმა გააღო კარები; ორივე ქალები შევარდნენ
 უცებ ბაღში, ყმაწული გაჭყვა მათ ჭ ვარდაკაცა
 კარები. დედოფალმა დაისვენა, რადგან ჭქონდა
 გამოძსნის იმედი.

ყმაწული წავიდა მეორე გასვალ კარებისაკენ

როცა შევიდა სიონარში მან ანიშნა ქალებს, რათა შეჩერდნენ უოცა სახს; შერე შეერთა ორივე კვლები ჭ ისე დაიძახა ბუსავით, რომ თუთონ დედოფალს ეგონა ბუ იმასისო; იმ წამში ამ ნაირივე სმა მოისმა კედელს უკანიდამ ჭ შემდგომ შეიქნა შეუდროება. ამასობაში ემაწული ძლიერ დაფქრებული ეუზს უვებდა რაღასაც, თითქოს მოელოდა ასალს რამე ნიშანს; მართლა ერის წამს შემდგომ მოისმა ოსერა ჭ გრიალი, მსგავსი კაცის სსეულის მიწაზედ დაცემისა. დედოფალი შემოწუნდა. ძლიერ კარგათ მიდის ჩუქწნი საქმე, სთქუა ნაცარა დუღლასმა ჭ წაგიდა.

კარები ცილო ჭ გილატა შემოსტა ბაღში; ის ეყო გიორგი.

— წაგიდით, ელმწიფა ჩემო, მოასსენა მან დედოფალს სტაცა რა ეელი ეელში ჭ თან წაიეგანა, ყოველივე მსთ არის, წაგიდით.

დედოფალი მიეგებოდა მას ჭ მიისკედ მოისკევიდა; მან დაინახა კედლისაკენ კაცის სსეული, მიწაზედ დაცებული, ჭ ამოწოდა. ამით გიორგი მისგდა, რას ერძნობდა იგი მაძან.

— მას უწია თაკის ცოდვამ, უთხრა მან დედოფალს; ეგ ჩუქწნი აღრინდელი შოლალატე კაცი, მაგამ ესლაგი გეღარავის უღალატებს.

— ჰ! ღმერთო ხემა, ღმერთო ხემა! წაბ-
ლანაზკა დედოფალმა, კიდევ მსხვერპლი!

— გაუხქროთ, ელმწიფა ხემა, გაუხქროთ
უისრა გორგომ.

— სეიჯონი რა იქნა? ჰკიანა დედოფალმა.

— ის ხეცნ მოგვდევს ნატარა დუღლასითურთ.
თქეცნო დიდებულებზე ხუ სწუსართ მისთჳს.

მართლა ასე იყო: დედოფალმა უკან მოსედა
ჰ დაინანა ხედექალი ჰ ნატარა დუღლასი. ამ
ღროს გორგომ ხაგდო ქვა წყალში. ნაგი? აქ-
მდის დამოულო ბუხქებს უკან, გამოხნდა ჰ
ხელა მოადგა კიდემედ. ერთმა მამინ ძედომეუ-
თაგანმა გამოადგო თოკი, გორგომ დაიტარა ის,
მიითრია ნაგი ჰ მოესმარა მამი ხაგდომსე დე-
დოფლის, რომელთც დაქდა ნაგის თაქში. გორ-
გომ ჰკრა ფეხი ნავს ჰ ხსენა შენაგებს შუა. ნა-
ტარა ნაგმა მოჯღახდიის სეედროთ წასტყურა ცხამში.

მაგრამ ეს ძლიერ სისარგებლო დედოფლისათჳს
სიბნელით, ესლი უცებ მოწმინდა, ვითომც ბო-
როცმა სულმა დაფანტა ღრუბელი, ასე რომ მთო-
ვარემ, თითქოს ვანეებ დანათა ნავს ჰ იმა ტბის
ნაწილს, საცა ის იყო. იმ წამშივე გორგომ
თვთქმის დაჰკარცა გოგელივე იმედი დამოღვისა ჰ
უბნანა შენაგებთა რაც შეიძლება დაუხქარონ; ეს

აღასრულებს. მაგრამ რაღაც საუბედუროთ არ შეიძლებოდა სიხქარის შიშაცყმა, ისე რომ არ მომსა-
ცებულ იყო შევილი, ამ-სეგამო ერთმა მოღარა-
გეთავახმა დაესხებულმა წელის პირისაკენ უკვებ
შენიშნა ნაგი ჭ დაიფურა.

— ეი, ნაგი! დაიტარეთ ნაგი!

— დაუხქარეთ ლუთის გულისათვის, მიუმატეთ
ძალა, დაიძასა ეიორგიმ; სუთ მ-სუტის იქით
უსათუთო გამოგვევიდებინ.

— შე რომ არ მოგვე ნება მიხვ გამოგვე-
ვიდებინ? სექუ, პატარა დეულასმა, თუ ვადმოს-
ცებინ კედელსე, ანუ გამოცესენ კარებს მა-
გისი არ გიცა; შე იგინი ხემის ძსრით დაგამქვე-
დიე: ცისეში ერთი ვასალებ-ც არ არის. შექდგომ
ამისა უხეშნა რა მას ერთი შეკვრა ვასალებები,
რომელი კელში ეტონა, უთხრა არადკას ჩეჭსთავს
სატიოთ არ არის ეს ვასალებები, შიძინდგია ხელ-
პიასათავს, (ამა ცების ძფლობელის ბორბის სუ-
ლისათავს), რომელსაც ამიყრიდგან ვნიშნავ ცისას
უფროსად, ნაკვლად ძეჭლის ვილდებრინცისა ა
ღ ვარდაყდო ისინი ცბაში.

— ეკურათსო მენ უფალმა ღმერთმა! უთხრა
ეიორგიმ ჭ შისცა კელი ვმაქვლას. ღმერთმა
მოგცა მენ სიძსნე ჭ ვონება ვაქცესა. ნაგი!

დაიქვრა კიდეც მოდარაქემ, ნავი დაიჭირეთ! მყრ-
მე სმა რომ არაგინ გასცა, ისროლა თოფი, ში-
ვარდა უისის წართან, დაიწყო რეკა ჭ უვრო-
და როგორც შექმლო: გვილალატეს! გვილალატეს!

ერთის თვალს წამში განათლდა ეგველა ფან-
ფრები უისე-დარბაზისა ჭ დაიწყეს გაცემბა თათ-
სში სიონილი, გადარეულსაყით. ნავი უისე-დარბაზ-
სუდ მოშორებით იყო, მაგრამ მლტოლეელთაა გა-
იგონეს მალალი სმა: ისროლეს! უცებ მლიერმა
სინათლემ განათლა მთელი ტბა; ისროლეს წარბა-
ზანი ჭ მისი ბურთული დაგარდა რაოდენიმე ბიჭ-
სე ნავიდან. მაშინ გიორგიმ გაბრთხილა რა დე-
დოფალი, რომ არ შექმინოს, ისროლა ფიცო, ანა
გაბედვსათვს, არამედ რათა შეატყობინოს თუ-
სთა მოკერძოეთა აღთქმისამებრ, რომ დედოფალი
განთავისუფლებულია. რასაკვრველია კიდიდან შე-
მოძახეს. პატარა დულასმა მოაბრუნა იქეთ ნავი
ღ სუთ მინუტის შემდგომ დედოფალი იყო სა-
შუალ თვსთა მხედართა, რომელნიცა ელოდნენ თუ-
სის უფროსის ლორდის სეიჯონითურთ. —

დ. დოდოზგრიძე.

1859-სა წელსა.

16 აპრილსა.

ს. ჟიხაიში.

ჩანგურს.

(თ. ნიკოლაოზ ბარათოვის ლექსებიდან)

შენი მოთქმანი, კეჭნის კმანი,
სანცა ოსრუანი, სანცა ამოსკუნანი
წარსულთა დროთა მოგონებითა სულს აფიქრებენ.

ჟი ჩანგურო, ნეცავი ოდეს
კმა მსიარული შენგან მსმენოდეს,
რომ უკუყუროდეს მე სვედიანსა გულისა სენი!

მაერამ სად ვნასო შენი ღიმილი,
სისარულითა ეამოხენილი.
მე შენგან შესმის მოკლულს გულის ოდენ
ჩივილი...

1837 წელსა.

ფეოკისკიდაძე.

მას უხაროდეს ვისაცა ლხინი,
 მაისის ვარდი, სმა იაღონის,
 ზე ემსი დღეთა ჩუწნთა მამუწნი,
 ვითარცა უწინ აწც იამუბის. —

იმედსა ვერ ვინც არ უცდენიეს;
 ვინცა სისარულს დასცქერის ოდენ;
 ვის გული ცრფუბით არ დასცკობიეს,
 ზე ოსკრა, კკესა, მას არა სცნობეს. —

ვითა ზეწკლა ყვაგილთ დაფრინაკს,
 მსიარულ შაოდა დაუდკროძელს,
 იგიწუებს იას, რომ ზამბასს ჭიუნაკს,
 ზე სკვს სიჯგბოსა, ცუვედ წამსა ქმნილა! —

.... ეგრეთ ნეტარ მას, გულისა ტკიუნვა,
 დაგწუებითა ვინც ეანიქარვა,
 ვინც ოსრავს დღესა, იცინის სკალე,
 ზე შირბის ესრეთა მისი სიჯოჯსლე! —

მაგრამ ვაი მას, ვისაცა ლხინი,
 მაისის ვარდი, კმა იაღონის,

მეძნო, დღეოა ჩუქნთა მაშენი,
უნდადგოსაგიოთ არ იამებინ. —

ვისაც განქრო ზაგეთ ღომილი,
ვისაც უთხრა ოხერიოთ იმედს: «მძღობით!»
ცრფობისოვს ვისაც ღესძო გულო,
ღ მუხუარს სამარეს სიამოვნებით!...

თ. გრ. თრბელთიანი.

სალამური.

სად ხარ ჩემო სალამური,
ხმა ცუბილო ზ სალამური,
რომ შენის ხმით ჩრდილოეთში
ქართველს გყოი გამხურო!!

მიყვარხარ მწვესის მოყვასო,
იაფო, მაგრამ ძურ ფასო! —
ძაღვებს ღხინი განშიძრაგლო,
სეგდაც მიათიათასო!!

ოღეს მწვესი ვაძყრობს გელში
ღ გავჭვივის შოა ზ ველში,
ცუბილსა ხმისა ცაში ჰკარგავს
ღ სეგდისას შავს ქვესკნელში.

მაშინ იგი უსწავლელი,
 ინსტიტუტით შენი დამკვრელი,
 არ დასდევს თუ შენგან რა ხმა
 გამოდის, გულის მიმკვლელი!

მაგრამ ფიქრი ჩემი შენს ხმას
 გარს ეხვევა ვითა მძა მძას
 ზე შენი კვანძით მაკონებს
 საქართველოს მწარე მოთქმას.

ხან ხმარსეღნი აკვანსებენ,
 ხან ოსმაღნი აოხრებენ,
 ხან დროს შეჩვევით კავკასნი
 შეუდროებას უშვებენ.

მაშ უწყელით სლამდურო
 მტრადღოთ არ სადურო!
 რათ მსურს შენი ხმა ვისმინო
 ზე ქართლის ზედს მოვემდურო?!

მაგრამ როს შენი ცკბილია ხმა
 სანუგეშოთ მიჰბერეს აღმა
 ზე ჩემთ ვიეთა ოცნებათა
 ხარბათ ინოქვს უფსკრული დრმა,

თავ გწირულის მამულის მცველს
 მაშინ ვუყურებ მე ქართველს;
 მტერს შეჰყუროს: გაშა! გაშა!»
 გამოსულია ბრძოლისა ველს!

აბა, ეს ხმა სალამური
 ტვინილ ხმოვანო საამური,
 აროდეს არ მომეირჭდება.—
 ძალ გიძს მუდამ მომაწყური!

ქართულად ჰკენეს, ქართულად ჰსტკენ,
 ქართველს გყოსა ამით უღობენ,
 ხსნიათს ზე ჩუშყოებას
 წინაპართა გვიჩვენებ ჩუშნ.

მაგრამ ჩემო სალამური,
 გრძნობით მსტკენო საამური!
 დღეს შენ ყურს არავინ გიგდებს!
 სჯობს, ისევ მწყემსს ემსახური!!...

თ. ავ. წერეთელი

თავადის გრიგოლო დიმიტრის მის ორბე,
 ღიანისადმი.

გაძნობა აღმრულმან სამს ჯერ იხინოს ღირს
 შესამკობლად,
 რაბამ მჭვერ მესყველ ამუსიკოს ენა სათხრობლად,
 იფერიელთა სსიქედულოს მფარველ ზე მშობლად,
 ეოლიათობით მტერთა მთურგვხელი სიმსნიით
 მრჩობლად.

ორბთაებრ მსგულულობს მაღლოთ ვანსეგე-
 ბულო სქესით,
 გლისე ჭეარავს, მარად ზე ჰსცვს მას საღმრთოას
 წესით,
 ანდამანცებრივ მიუზიდავს მას სიბრძნეი წესით,
 ოგსანად სმა ვჭყოთ ცით მოგლენილად ნუგე-
 შად მესით.

არსთა მარსმან რა აღვაყვავა ბედნიერებით,
 არა საოცარ არს თქუწნდა ეს ნიჭი გვარ შთა-
 მოებით,
 ვარნა აწ თქუწნცა ამრზობილე იგი აწყოს
 დროებით,
 ზე განაბრწეინგე სასლი ორბეთი ნიჭთა შთაოებით.

უფროს წინაპართ საჩისთ საყდარსა წედა
 მედომარე,
 დიდის როსსიის მწყრობელის მეინსეთ მედომარე,
 მომცოლველი მიმართ მილებით სიკცბოების
 მწოთლოვარე,
 საღმრთოას მაღლით სრული ზე ქველს საქმის
 მსსომარე.

შენის შემკობა სსხობითა ყოვლისა ქებით,

ვით მამულის პულს ჭ ენათლებულს ეოვლისა
 თნებით,
 ვინ საცნაურ არს ეოვლის ღარსებით ჭ შემეც-
 ნებით,
 მისგან სამს მკობა ვინ იეოს სრული მეცნიერებით.

ვასოვს დრო იგი, როს ერთხამ ვეჭქონდა
 რება, სწავლანი,
 ცკბილის საუბრის ურთიერთისადმი სიცივეს ვავლანი,
 მის მასხოვარსა აწ თქუწნს მწიროლსა არ სამს
 მალვანი,
 მუნით აწადმდე შორით ცრფიოლსა შექონდა
 კამალვანი.

ზრისგა ვჭყავ ვულოთ წაოსულის ემის წარ-
 მოღვინება,
 არსება კინის უფსკრულს მისწევნილს ჭეოს აღდ-
 ვინება,
 ამ სასოებით სიმწევდიადესში შექონდა თმინება,
 ლავრად მისმს ეოფა მსცოვნად მისწევნილს
 მუნ დაღვინება.

იაგ_ნანა, ვარდო_ნანა, იაგ_ნანიანაო.

რა ვარსკულავი, რა ვარსკულავსედ ჩუქსნ და-
 დედამ ღმრთისამ მოწყულებით ჩუქსნ ვადმოგე-
 სედაო,

ვაჟი მოგვცა მით გვიწვიმა უიდან მანანაო,
 იაგ_ნანა, ვარდო_ნანა, იაგ_ნანიანაო!

ანგელოზთა გუნდიდგანა ეს ვინ გვეწვიაო,
 რა წალკოტის ვეაილისარ ჩემო ნაწიაო,
 ტურფავი, ტბილო, საიდანსარ შენ მაგისტანაო,
 იაგ_ნანა, ვარდო_ნანა, იაგ_ნანიანაო!

ადე დედას დაეკონე მშუქსნიერო ერმაო,
 მუძუ სასოვე, ვაგონე შენი ტბილი სმაო,
 ან უბრალოთ ნუ იხსაყლებ, კარგია ნანაო,
 იაგ_ნანა, ვარდო_ნანა, იაგ_ნანიანაო!

ზურაბს ეძვგავსე დიდებით შესს წინაპარსაო,
 რაი თრთოდეს ჭ ეშინოდეს შენი შესს მტყრისაო,
 მეფესკი შენი სიკოცსლე უნდა სულ უსლენაო,
 იაგ_ნანა, ვარდო_ნანა, იაგ_ნანიანაო!

გაიზღები ჭ მოიხსოვ თიფსა ჭ სძალსაო,
 მტერს უზუჭნებ გუჯაკობას ჭ შეისა ძალსაო,
 ყველაჯ იტყვს დასე გმირსა მტერს შეანანაო,
 იაგნანა, ვარდო-ნანა, იაგნანინაო!

რომ მოემზადო საომად გასსოვდეს დედაო,
 ხსელი ღმრთისა ასსენე მიდი მჯერსედაო,
 გებრალეობდეს თუ მტერი მიწას დასკენაო,
 დაიძინე ჩემო კარგო, იაგნანინაო!

გასსოვდეს ღმერთი, გინდოდეს მისი დიდებაო,
 ჰატოვსა სცემდე, გიფეარდეს შენი დედამაო;
 არ დაიფიქო ესენი, ასე არა ჭქმნაო, —
 მჯლო, ცგბილო დაიძინე, — იაგნანინაო!

თ. რაზვიელ გრის-თავი.

მსურს ვაგრძნობინო განემზადოს ამა კლამსა,
 შენი შეგნება გამოსატოს ყოველს ალაგსა;
 ხსენს უხდოს შეგნის ქება თუკალს ყუყუნასა!
 აყრილსა წარბსა, კულულ თმასა დადმოფენილსა!

უანი სიწულთლით არაღია სწინაზის დარი, (1)
 ნორხ აჭევაკებით, სურნელებით ვით უცადარი, (2)
 ვარსკვლავი უისა გამოკრთომით ძველ ცთომილთ
 დარი,
 რას მივაშვავსო მეობო ყოვლის რაც ქუჭყე-
 ნად არი?

ვე მიმოიხევა უმანკოსა დიდთ გშენდება,
 ცვბილ საუბარი ბეყოფან თფოთა სწუჭაღება,
 მნახველსა შენსა ვუთსა სეგდა წარსოცება,
 ხანატრულია ვინც კუთსეფით შენ შეგართლება.

მოსკდება შენი მშობელთათა რაგვარ ახარებს,
 ამაღ კეთილთა ნაყოფთაგან სე საცხურებს,
 სიმძღვე იმე ზეციური თავს დავტრიალებს,
 თქროს ვჯივჯნსა მოგნატებს, რომელი არსებს.

არ ძალმიძს სრულად შე შევამკო მტრედო
 სულისა,
 ბრძენი შეკრთება, ხაფიქრება ნამდვლ წერითა,
 შენს შემომტვრეტსა სული შემკვრია ამ ბორკილითა,
 ვფუცავ ტეძარიცს ზეცსა ძალს წრფელის ვუ-
 ლთა!...
 ვნ. ბარბარე ჯორჯაძისა.

(1) საელი ვეგელისი (2) საელი ვეგელისი.

კნენა ზარზარე გორგობისას.

ივერიელთ ქალთა შორის აღმოჩნდი მწერლად,
რომლით ღიოსი საჩ ცკბილსა სიმწედ გვეყვან-
დეთ სამღერლად;

მადლობას ეძღვნოდეთ შრომისათვის, როგორც
მეშრომეს.

ქართველთ ენისთვის ზ ცისკარისა დამაშენებელს.
გუწეით: შაგალნი ნიჭით საესე ქალნი მეფობენ,
ვარსა კამალღითა უაზრობით სრულად მკათალობენ;
შენოდენ მათი აღმობრწეინდი წმინდად მკამ-
ნობელოდ;

კალმით ნაღვაწით ყურთა ჩუწნათ დამაცკობელოდ.
კვალად ამას გოსოვთ მენს ბუნებითს ნიჭთა სიმ-
დიდრეს

მოჭვენდე ცისკარს ზ ივ ქართველო გულსა
აცკობდე;

მაშინ იქნები აღურაცხელო მეოფე საქებლოდ,
ზ შემოეწირავს მადლობსა დაუკნრობელოდ.
კასი შენისა კალმის შნასი, «შაგალუქამიგლს»
შენს სიცოცხლისას გიგალობებს სოფელს ამიერს;

მასთან ფილდოთ შენ მოვეცემის გულისგა სე-
ნარის,
რა რომ იქნები თანა-შემწე ჩუქნისა მსარის!...

გიორგია ანდრონიკოვი.

6-ს აქლისს.

1860 წელსა.

ყუგალი. ზედაგვითრი! (*)

მე როგორც მოგისიყნობათ, არა მაქვს ზედნი-
ერება, ვინოდებუდე თქუშნის ყურნალის თანამშ-
რომელად მამასდამე, არც მოგალოობა უნდა მა-
წვეოდეს, გაცნობთ კორესნოდენცობის წესით სა-
ზოგადო ანუ კერძობითი კასეთის კეთილშობილთ
სმა, ამ ყურნალის კარგს ანუ ცუდს მდგომარე-

(*) საზოგადოთ კასეთის კეთილშობილთ სრული იმედი
აქვს, რომ ამ საზოგადო ამას სურვილს, დიდის ხარადის
თქუშნის მეცადინეობით, დაბეჭდეთ უმეტესაკულოდ. გან
თვის დროება რას მოიჯანს; იქნება რომ ისინიც გამოგად-
გნენ ჩემივე.—ავტორი.

(*) ამ სწოლითავეან როგორცა მსმანს, ავტორი იტყუბო
ყოფილთ, ვითომც არ დგებებუდა ეს სჯავთ.—ამდენჯერ-
მე გააკვირობება და კიდევ ვიქორრება თ რომ თუნდა მე
თთან შემესებოდეს და რა სახითაც მოხსენებულო უნდა ვიყუბო
დიდის სისარულოთ დებებუდათ, ოღონდაცა ჩუშნის ლიტე-
რატურის სისარგებლოთ და გამამართავი იყუბს.

ობაზედ, მაგრამ, რადგან მეცა, როგორათაც ერთი
 იგერეულთაგანა, გვრძნობ ზუნებთის სმით მოგა-
 ლეობას, ვილაქო დღე უოველ მალისა ჭ შუქ-
 ლებისამებრ ქართულის ლიჯერაჯურის აღუგებისა
 ჭ კეთილ დღეობისათჳს, ამიტომ საჭაროდ გსე-
 დავ, მოგასწავინო კეთილდროებითე თქუწნთან
 იმათს აზრს, შესასებ თქუწნას ეურნალისა.

თუ რამე მდგომარეობს იმათი აზრი, მოგას-
 სენებთ ბოლოს, მხოლოდ მანამდე, უმოახილე-
 სად ჭგთხოვით, მიიღოთ შრომა ჭ სუსტისა, მი-
 კიბულ მოკიბულს ქვემოწე აღწერილს განსილვას,
 რომელიც ზემის ფიქრით ძალიან არ უნდა აღ-
 მოხნდეს საწინააღმდეგოდ რომელთაძე შემამულე
 განათლებულთ ზირთათჳს, მისჭკვეთ მუკირედი აღ-
 გილი თქუწნსა ეურნალში მომავალის თჳსათჳს.
 ესეცა უნდა გითხრათ, რომ ამითი უთუოთ დაგა-
 ლებთ იმ ზარით, რომელთ მონდობილებით ჭ
 თხოვნითაც, მე ესთა იმათ ზაჯიგსავემლად, ვა-
 მოგჭეავ თაგი ლიჯერაჯურის ასწარეზზედ, თუმცაგი
 კარგათ გიციო, რომ ასწარეზზედ მარჯორქის გა-
 მოხტუნება ჭ შუბის ტრიალი, სრულებით ზემი
 სქემე არ არი, რადგანაც მარჯივი ლექსიოცაი ას-
 წარეზით, როცაგი ზემს სამწუხაროდ გუჯეჳ სოლ-
 მე, მიშით სულ სისხლის თფლს მისხამს. რასა-

კვრელია უფრო იმისთვის, რა, ვა თუ მონარქი
 დანიის ლანტს, ფარმა ვერ უდენო, მარტორქის
 წელი მომწიფეს ზ მეც, თქუშნი ბანდაეული
 ერთის დაკრით ვადმოვარდე შებნედილი ძირს
 ზ ათრებმა მომიტაცონ; მაგრამ ქართული ანდა-
 შაა: «ნუ შესვალ, ნუ ებანები, ნუ გამოხვალ,
 სთართოთ.» როცა იქნებოდა, სო მანც ეს ღღე
 უნდა დადგომოდა.

მაშ ვწყოთ: მეონაა უფლო რედაქტორო
 საკმაო იყოს საბუთად თუ რაშ გიტყვთ, რო
 თითონ თქუშნი განათლებული გული უდეს
 შიელს კასეთის კეთილშობილთ თაკდებთ, თუ
 როგორი შექმნება ზ მონაწილეობა მიიღეს იმათ
 ამა 1861 წლისათვის, განგრელებსეე ვერე
 ისევ უსუსურის ქართულის ყუუნალისა, ზ მისგამა
 რასაკვრელია რა, ქართულის ლიტერატურისაც
 მამსადაძე, არ უნდა ითხოვდეს გამოღვათიერება?
 რომ, როგორათაც ამ გვარ გულწრფელობათ
 მოღვაწე სამშაბლო ენის აღდგენებისათვის კეთილ-
 შობილთ საზოგადოება, გვრეთვე წარხნებულნი
 ნაცოთსანის ქვევით ზ სამხასურით წინადახა მა-
 თნი, იყენენ დაცულ უშესაბამის ზ შთადა არა
 კუთვხულ გიებისა ზ შორეუნიცენ, ნამეტნაკად
 შაძინ, როდესაც წომოვიდესთ, თუ როგორის.

სიყვარულით ჭ სასოებით უცქირდნენ უკანასკნელი
საქართველოს მცენი კასეთის კეთილშობილთა ჭ
სრულიად კასეთის საღსთ, რადგანაც შეიძლება
გჭსოქეთ გაბედვით, რო სასოება მათი, ძალიან
მტკიცე იყო დამყარებული მათსეც, სამეფოს
კეთილდღეობისათვის.

ვის არ იცის, რო მიზესად ამ გვიარის ეურა-
დლებისა, იყო კასელებს ლომბერი მტერთან
ბიძალა, რომელნიც, ვარდა სასოვადო მტრისა,
იღენენ შეარე კლდესაგით ზირისპირ კავკასიის სსუა
ღ სსუა საღსთანაც. ცხადია, რო უფრო ამისგან
მოსდებოდა ის, რო, თუოქე რომელნიცე ყვირობიის
ზირნი, კასეთს, ოდესძე ისსენიებდენ საქართველოს
სამეფოს ზღუდვით, ჭ შირთლადაც, ვის შეუძლიან
ურ ჭკოს, რო სსუ.სე უფრო მოძაცებით, კასე-
ლები არ იევენენ წარსულს დროებში დღე ჭ ლამ
მონაირდარე კავკასიის მსრიგ მტერთა, თუშტაკი
სრულებით გერ ვიჯეუთ, ჭ დიდი გმობაც იქნება
ჩემის მსრით, რო დროებითად იმ სსუთაც არ მი-
ელთ მონ.წილება ერთთ მათთან ომში.

არ ვიცე, მსგდით უ. რედკელორო, თუ არა,
რო შე გულზარკობ თქენს მყრ დაბეჭდილს წარ-
სულს წელს შეურთმეტე ნომერში უ. ოჩეკლო-
ვის შირაშსეც, რომელსეც ვიდეც მიუგო მს.

ლიან ღირსეული მასუსი ამა წლის იანვრის ნომერში კენინა ნინა ერისთავისამ.

რასაკვირველია რომ, შემდეგ კენინა ნინო ერისთავის მასუსისა, ჩემი თავის გაძოდება ერთსა ჭიმავე საგანსედე, სრულებით შევტია, მაგრამ მოვიდისოვ ნატვიცემულთ შეიხსეულთაგან ბოდის ამით, რა ამ შემსახევეაძი, როგორც შევითავ მოგასსენეთ იმათი აზრი ნამდვლ დიპლომატიურის წესდებით უმეცნაკლულოდ.

აჲ, რას მოგასსენებუნ: აყოველს საქართველოს შვლს აწვევს მოვალუობა მოიხსენოს წინაპარნი თვხნი ისე, როგორც ეოფილან, ჭ არა უშუშრის ლექსით სიკრუისაგძო, ესეც ბიდეგ მაძინ, როდესაც მათი საფლავიდაძ შემგრა, იახოვდეს თვთ აუცილებლივ დაოლკეას ისტორიის, ანუ ისტორიურის სიკრუით მოთხრობისას, ჭ რადგან ურედაკვრომა არ მისედა ამას ჭ ჩუქნას მეფის ჭ ბატონიძულის სიკრუით ნატვიცნების გინებასედე შეწეხარა უ. რჩეულოვის ჭხეცტია, ანუკა ბატონიძული » ჭ გძოჭსე უხსოლიოთ (თავის მხრით) ქეჭენად ჩუქნას თავისა ძოსატყელად, ამისათვს უძკობესად უჭირათ, უკუესდეთ ცოსკარსედე ჭლიან ძოქვიოსაყახ, უკუთუ საკუთათაც გაძოიციმა ამავე წესით, რომ შემდგომდისათვსჯარი არ

ენასთან მაში ჩუქნთა მეფეთ, ბაგონიძულთ ჭ სა-
ზოგადოდ წინაპართ სიჯრუით შეურაცხება.» (*)

ადვასრულე რა მონდობილება კასეთის კვილი-
შობილთ აზრის გამოცხადებით (უკაცრავათ, რო-
ცოცა წაწკა მორეულია), მოგიხსოვ პეტრევექულთ
შეითხველთაგან ნება რთვას, დავსმინო ჩუძი საკუ-
თარი აზრით, შესასებ უ. რჩეულოვის შრომისა.

უნდა ვსაქუთა სზნიდისის ქვეშ, რო შრომა
უ. რჩეულოვისა «ახუკა ბაგონიძული» არ იქნე-
ბოდა სრულად უსარგებლო ქართველთათვის, მხო-
ლოდ მაშინ, უკეთუ უ. რჩეულოვი მიიღებს ცო-
ცა თდენ, ახუ ივეთსავე, როგორც მიუღია შრომას
ღ მოქმედებას ვადიჯანს ვრუძის ნაქალაქივად,
თავისსავე ადვილს იცალიაში, ავრეთვე, თუ მოქ-

(*) ამასედ რედაქცია მოახსენებს მასუხად როგორც ამ
სტატიის ავტორს, ისე პეტრევექულ კასელებს, რომ ზოგ-
ჯერ რედაქციაში იმ გვარი თხზულება მიიღება სოლიე, რო-
მელიცა დავაფიქრებს, ასე, რომ თუ დავბუცდევით
წილი ერთი შეიასველი დავემდურება და თუ არა, მასწვე-
ლის მცნობანი და ამხანაგნი, და ეს ორნი მომარტყენიც,
ერთის და მეორეს ვემდურებთან უისეარსედ კვლის მო-
წერის აღებასედ, თუთქოს ეს ვურნალი გამოდიოდეს მხო-
ლოდ ჩემთვის და ჩემის სარგებლობასათვის. ასლი ვთსოვ, იმ
უფალს ავტორს, ერთი იმ გვარი რჩევა მოსცეს რედაქციას,
რომელთს სიმუქალიობით არცა ერთის მხრის დამდურება მოხდეს.

მედ წართყა: მეფის ალექსანდრეს ჭ დასა მისსა
 ანუკას, უწყალობებს თვსსვე ბუნებითს სსეულწო-
 დებას. მაშინ, ვიცევს ვახშორებით, უსარგებლო
 არ იქნებოდა ჩუქნთვს ჭ კიდევ ეგმართებდა
მადლობის გადასდა გაცნობისათვს იჯალთის შესა-
ნიშვნელთ წართ ჭ წნეობათა მათთა, მაგრამ ას-
 ლაკი, მე ჭ შოგი ერთი წაჯიჯეცემული მკითხ-
 სველით, მალიან შორს გიდგეთ მადლობის მოს-
 სენებასედ, ამიჯომ რომ, წაჯიჯეცემულმა აჯგონა
 იკადნიერა ჭ სსვს მუნი გადმოილო საქართველთს
 შვლებსედ.

ამაჯალეებუნ შოგიერთნი უ. რჩეულოვს იმით,
 რომ გითომც იჯალთის მკსოგრებს თრსინის, თდქს-
მე ეძოვსაურნოს კასეთში ჭ დაბრუნებისა შქმდე
დაქწეროს იჯალთის ენასედ ანუკა ბაჯონისშვლის
მოთსრობა, რომელიც ენსოს რა უ. რჩეულოვს
რუსულს ექრნათში, მაშინვე სიცევთი სიცევად
გადმოილოს სამშობლო ენასედ ჩუქნს სსსარგებ-
ლოდო მიბმანეთ ასლა წაჯიჯეცემულნი მკითხველნი,
 შქიძლესა ვე წმუნეთ ამას ჭ მაკილოთ საბუთად?
 არა! აა, რაჯომ? წირველოდ იმ მიწესით, რომ
 ანუკა ბაჯონისშვლის რუსულიდამ ჩუქნს ენასედ
 გადმოიღება, თითონაც უ. რჩეულოვი არა კის-
 რულოთბს, რომელიც გადმოიგვემს იმს თაგის სა-

კეთარ ზოგნიად ზ შრომად (ორიგინალი) სა-
სეულწოდებით: აბა-გონიძელი ანუკა. ისტორიული
მოთხრობა ვ. რხეულოვისა. უფრო ცუდი იმის-
თვის, თუ მართლა თარგმანია, რო დიდების მო-
ყვარებით, სხვს შრომს ზ ღვაწლს, თავის შრო-
მად უწოდებს, არც უნდა, რო, ნასუსის საცებლად
მანც, გაცვარცხნოს სამძული ავჯორი ზ, მეორე,
რო ის უფალი იჯალის შრომისი თანხივც,
როგორათაც განათლებული ევროპელი, იქმდინ
არა დროს არ შესვდიბოდა, რო ქრთველ შრომა-
თს მიერც თავის ქუქუნას სხობა, ისიც იმ
დ'ოში, როდესაც ქართლს ზ კასპიში, სწავსთ
ზ ოსმით დებუთებისაიან მათან მტკიცედ სუ-
ფედა ქრისტიანობის საწრუბობი.

მაშ რა უნდა ვიფიქროთ უ. რხეულოვის
ღირს შესანიძებელი შრომისკედ? მკითხვენი მ'ავალ-
ნი. ისევ ის, მაწყელენო კოლმწ. ფანა, რაც
მოგასსენეო, ესე იგი: რო უ. რხეულოვმ. შიუბ-
რალეობლივ ზ რკმა რყუანით გადმოწკა საწყალი
ფლორენციის მცხოვრებნი გრემის ქალქში. აქ
რასაკვრეგლით, საოს' რო არ აებუბინათ, მაშინა-
თეჟ დაჭროთ ქართლის ცანის. მოსით, დაურა
ბესის ქუბი, მაშაკრა გორდა სმლიბი; შერე
დიდის მუკადინეობით უშოვა ქალქს ლეხქა ზ

თასაკარგი, ზ სოცა სრულებით მოახა, წინათ
გერ დამხანაობით, შეგზავნა ისეთს ვარყენილების
მორეგში, (საწყლები, კინლამ არ დაირხვინენ,)
რომელიც ზირველ წაკითხვაშივე, შიშლით ზ
ელეკტრიუს მალით, ფიცსლავ სელ ჰკარავს თა-
ვისგან ყოველს საქართველოს შულს.

ამა მოდი ზ ნუ შაბრალებთ საწყალ იტალია-
ნელებს, მერე რა, ასე საჩქაროდ ზ მოულოდნე-
ლად უ. რხეულობს სელოვნებისაგან სსტას სასედ
შეცვლილებას. ვინ იცის, იქნება რო ხაყალი
გაღოს მეთილისმობა კიდევ იყოს სდმე დარხე-
ნილი ზ იმის შემწობით მოქმედებდეს უ. რხე-
ულობი?.. ზ ხუჭნი ასე ყუაშედ ვგვიძინოს?...
მაშ თუ არა ზ რას უნდა მივაწეროთ ესეთი მო-
ულოდნელობა. მართალია შევლადგი იყო ამ ვეა-
რი მწერალი, მეონი ოგიდი, თუ გილატა სსტა.
ელლინი, (მომიჯვევით რო სოფლიურმა წარუნვამ
ისე მომამლურა, რო შესსიერებაც დავჰკარვე ზ
მალ მოკლებული ძლივლა დეფინფლებ ყფარფ-
ნით). მაგრამ აკი ანბობენ რო, როგორც იმისი
ქმნილება, აგრეთვე ბერი სსტა გამახენილი
მწერლებისავე დიკარგათ, რო შოგი ერთს ამათ-
განს ვგროზამდინავ ალარ მოუსწევიათ. მაშ ეს
რა ანბავია ხუჭნს თავს?... აა!... ასლაკი მივსვდი.

უიუიო უ. რჩეულოვს ვარამხანის კიანუთ იმ-
ცნი ძალა დაუტანებია თავის ტკუუსათუხს, რომ
ბოლოს ოცილი ფადას საიდუმლოებდაიხუხს მიუ-
ცვნი, ჭ აე უბედურება. ჩუჭნი, გერ-
ვართ ისე ოსრად, რო არც ჭსწავლას ვადგებით ჭ
არც ჩუჭნს თავ'. რაკი ა'ე მოსდა, მეტი ღონე
არ არის, ისევ უ. რჩეულოვს, როგორც ამისთა-
ნებში დაწინაურებულს კაცს, ერთსმობით უნდა
აღუმართათ მეგლი ზედ წარწერით: «საქართვე-
ლოს მეკმნობელი მჯლათიან, დიდს შემამუღე
მწერალს ჭ მეთილისმეს!»

მინდოდა გამეთაგებინა, მაგრამ სამწესაროდ
უ. რჩეულოვისა, ეს დაწყევლილი შინაგანი მმა
აღარ მოსვენებს. მეტი ჩარა არ არი, ისევ უნდა
დაემოხილო ჭ გიყბედო.

აე, რა შუქლიან სოფელს, საწყალ დანოეს ასე
ეგონა, რო მარტო ჩემსედ მოგუდა ღუთის რის-
სგაო, ჭ შემამუღეთ ფლორენციდამ გამდგენსო.
ისეი არ იცოდა სუცოდება, რო იმის შემამუღეთ
უფრო უარესი დღე მოელოდათ. იმან კიდევ იმი-
თი მაინც ამოიყარა თავის მეს-სსლების ჟგერი
რო ეგელას შუბრალბოიე ჩუქმსა თავის სლძთო
კომედიაში, (Божественная комедія!) მაგრამ
მა ერთი მიბძნეთ, რაღა უნდა ჭქნან იმის შემამ-

შუღეთ, რომლებიც, ასე საკოდაგათ შექმნებდნენ
 გრემის ნაქალაქებს, რომელთაც, თუმცა მარღვე-
 ბში ისევ ბუნებითი სისხლი უდგათ, მაგრამ უბე-
 დურება ეს არის, რომ იმ საწელებს ვეღარ უცვ-
 ნიათ თავისი თავი, ზე ნარ დაღებული, სან უას
 შესტყვირან ზე სან დედაშიწას. ღმერთო წამეთ
 უ. ავტორო, ზე ეს ხაბიალონი ისევ თავის სისხლ
 აქციეთ, სედაძით, თუ როგორ გატყვერებულნი ზე
 თვალ ურეშლიანნი დეანან! . მართალია, თუ არ
 თქუქსნის სისხლის მოკსებით, ისინი თავის სხე-
 ზედ ვეღარ იქცევიან, მაგრამ როგორც იეოს
 დუთის გულისათვის, ძალა დაჯანეთ თქუქსნს გო-
 ნურებას ზე უბეღეთ რამე, შელოცვათ მაინც!...

მეონია უნდა იცნობდეთ ინდოეთის ძვალ ელა-
 ნია ფრინველს, რომელსაც ინდოელები გუჯრალას
 უძახიან ზე ანგლიანებივი, სეკრეტადიუტანტს,
ქსებქსეა სიარულიათვის. ამ ფრინველისას მოგან-
 სენებენ, რომ ძვალს ჰქვიაანკსო, მაგრამ ისეთსვი
 არა, რომ ეელში გეცხაროს. დალოცულუ, იმათენ
 აიღეთ მაგალითი ზე საქმის დაწეობის დროს აქეთ
 იქით მიისწდეთ სოლმესუ გასწორ, გასწორ რა-
 გორ იქნება, ეცხმისთვი რომ რეგენ, ზე ისვი არ
 იცის, თუ რომელ ეკკლესიის წარს. აქა ზე ბა-
 ქარ ქართლელი ზე უ. არდასიანი აგითარებენ

შემაულებო თავისის უკუდავის თარგმანებით, ენა
 ამ წესით ზ კანონებით იქცევიან, როგორც
 თქუწნ. იმისი არ იყოს, რო ამას წინათაც ცფი-
 ლისის თეატრიდამ გრივალგით გააქანეთ ნირდანირ
კუპის სასლებში ვილუკა, კლოგნებითვე შერვა-
ლილი ქართველად, ნირნი, სადაც, ვითომც ლუ-
ნატოკობით, ქმარს ცოლი მოაწამლანეთ, ზ შერე
ათთან ქმარსაც, შორე ცოლის სიგრილით, მის-
სვე კბინეთში დამბჩა დევეკით. დალოცვლო,
 თუ თქუწნი თავი ზ სელები არ ეგბრალემათ,
 ჩუწნი ყურები მაინც შეიბრალეთ. ისინი რა დამ-
 ნაძაენი არიან, რო თქუწნ მწერლების გვრვზნი
 ეინდოდესთ.

ერთი მიბძანეთ ჩუწნო ასაღო სარგითმოგველო,
 რას იფიქრებდით მაშინ, როდესაც ბქარ ქართლელს
 ზ უ. არღანიანს, რომეოს, ვეულის, ჰამლეტის
 ზ ოფელიასთვს დეერქმეგინათ თქუწნსაგით ქარ-
 თული სასელები ზ მაგალითებრ: მისაკა ზ ცა-
 სიკო, იულონ ბატონიძული ზ სოფიო, ზ შერე
 რა, სუ ვისერში მუგულუეუნის ცეპით ზ ჩქმე-
 ცით შიერთათ თქუწნის კლოგნებითვე ქართუ-
 ლის ტანისამოსით; მასუკან წამოკეგანათ ზ ემოქ-
 შედათ: ვერონის მაგიერ, გორში, ზ დანიის მა-
 გიერ, ცფილისის ქალქში. ერთი მიბძანეთ კარგი

იქნებოდა?... ვიცი ვული ვეუბნებთა, რო არათ,
მაგრამ მაინც კიდევ აბრუს არ იცნეთ.

რასაკურთხევია თქვენს შევიძლიანთ მიმასუსოთ,
რო სოცს ფლავი უუვარს ჭ სოცს კორკოციო, ჭ
მეც ვეთანსმებით, მაგრამ, ესკი არ უნდა ვაფი-
ყდებოდესთ, რო ვატი არის მწვერი სასოვადო-
ებისა, მამასადამე, ყოველი მისი გრძნობა ჭ მოქ-
მელება უნდა იყოს სასოვადო, ჭ არა კერძო-
ბითი.

გჭსთქუათ რო ყველა შეიძლება მოიგონოს
ვატმა, მაგრამ ეს მაინც როგორ ვერ მოიგონეთ
უ. ანუკა ბატონისძულის ავტორო, (აქ საჭიროდ
აღარ ვრაცს, ვჭსთქუა რამე სწყალს უ. რხეუ-
ლოვისგან დამაგრუოს ანუკა ბატონისძულსედ,
რადგან ყოველივე ამტკიცებს მის უბრალოებას).
რო, არამც თუ ძველს დროში, არამედ თუთქმის
ასლაც, როდესაც ცოცდა თუ ბევრად კიდევ შე-
მოვიდა ვერონიის განათლება, არა დროს არ მომ-
ხდარა ჭ არც ვერ სანობით შეიძლება მოჭსდეს,
იქამდინ იკანციროს საქართველოს შულმა, რო
თავის მანქანებისათვის გამოიყუყუოს სასლიდამ სა-
სულიერო ზირი, ისიც ვინ? მოძღუარი!!! ვითომც
ქმინდის საიდუმლოს აღსასრულებლად, ძალათ
თვალეში ასევეული შეიყვანოს ერთს სადმე უარით

ვლს ეომში, შერე იქ დაწვედილს, იმისი ანა-
ფორით შემოსოს გულდამწვარი ქმარი ჭ შეიყვან-
ნოს წმინდას ეკატესიაში. ეს კიდე არაფერი, — სა-
გურსთსეველში წმინდას ცრანკთან!!! (ჭეშმარიტად
დიდი გამბედაობაა საქართველოს მკლისეან.) ვი-
თამც ვასანდობლად მოძღვრობის წესით თავის
მოღალატის ცოლისა. ას! უ. რჩეულოვ, იცით
თუ როგორ ეძობას ჭ ცილის წაძებას ჭსდებო
მთლიან საქართველოს მკლებს, რაცო არ უნდა
იყოფეთ, რო ნუჭნნი ნეტარ სსენებულნი გვრეზ-
ნოსანნი შეფენიცი დიდათ გრიდებოდენ საკურთ-
სეველში შესვლას, თუძკაცი, როგორათაც სცსე.
ბულოთ, იმთ არა ჭქონდათ დაძლა იქ შესვლისა.
სსუა არა იეოსრა იმას მაინც მოიგონებდით, რო
საქართველოს მკლნი, ისეთის საღძრთოს სასოფ-
ბით უცქროდენ საღძრთო მოქმედებას ჭ თუთ
საღძრთო ზირთ, რო თუძკა დნამაულიც რამ
ენაგნათ ამ უკანასკნელში, მაინც არას ვწით არ
იკადრებდენ, გეებდნათ უკრებულთ თუთ ნებობი-
თი მათსეც სეულდასსმა.

მიკურს შეფე ვასტანე გორგასლანის ისტო-
რია მაინც რათ დაკვეწეუბიათ. აი იცით რო,
როდესაც ვასტანე გორგასლანი მოვიდა გამარ-
ჯუჭბული სმარსეთიდან ქალაქსა მცსეთას, ჭ ხანა

სსიუთა სალსის ზიუსეში მუნებული მღვდელთ-
 მთაგარეც, მაშინვე ვადმოსდა უსენილამ ზ სიმუ-
 დით წინაშე მისს ფერსთან დეეშო ზ უნბო-
 რებდა, მაგრამ აღმრულმა ვნებებით მღვდელთ-
 მთაგარეც, ჰკრა კბილებში ფენი ზ რამდენიმე
კბილი ხაგდებინა. მიბძანეთ ერთი, შეეძლოთ თუ
 არა შეფეს, რომ ამ ვგარის უწესოობისათჳს იქვე
 ხამოესრხობინებინა? მაგრამ არა! რადგან შეფე
 სედავდა მღუდელთმთაგრის სასეში თვთ იესო
 ქრისტეს სასეს, ამისთჳს ვეღარ ვაბედა, რომ
 ანთ უმუჭრი რამ ლეჴსი ვკადრებინა, ვარდა მხო-
 ლოდ მისა რთ წესიერის ლირსებითა ვაისტუჴრა
კოსტანჯინოლის ნაჯრიარქთან, სადაც ნაჯრიარ-
ქთა კრებამ კიდევ ერთხმობითა ექსორია უფეეს.
 მაგრამ რა საჭიროა ნაჯიევკემულხო მკითხიეღლხო
 ამდენი მხილება უ. რჩეულოვისათჳს, როდესაც
 წმ.ნდა სასარების სიჯეჴა წინ ვვიძეკს: «სიჯეჴა-
მან შენმან ვამოგახინოს შენ» ის არა ჰსკობია,
 რო, უ. რჩეულოვი ვამჯეჴუნდეს თავისსავ სიჯეჴთ.
 აჲ, რას ანბობს. СТР. 421. დეკანოზს (ესე
 იგი მოძლუჴარს შაქარის.) აუკრეს თვალები, ზ
 ნაჯარასნს აქეთ იქით აჯარეს, შეიყვანეს ერთს
 უარიელ ვომში, იქ ვასადეს მას ანაფორა ზ
 მოსსნეს ოლარი, შემდეგ ესენი მარჯირუზამ

გამოიყენა ზე გამოვიდა ზე დანაშაენი დეკანოზის
 უარყოფად დაშინენ იქა. » ერთი რაცთ არ უბმა-
 ხეთ ნაცივეკმუახო შკითხველხო უ. რჩეულოვს,
 საიდამ დაწესა ეს ასალი თვსება საქართველოს
 სამღვდელთობში, (მერე ისიც 1574 წელში,
 როგორც თითონაც მოწმობს.) რო მოძღვარმან
 თავის სასაღმრთოე გადიგდოს კისერზედ ოლარი ზე
 ისე წავიდეს ორს ან სამს ვერსზედ წმინდის სა-
 იდუმლოს აღსასრულებლად. ანა ჰსინს ესედად,
 რო ეს წესდება არის კათოლიკების სამღვდელთო-
 ებისა, რომელიც კიდევ ისე იქვევან, როგორც
 უ. რჩეულოვი მოგვითხრობს. ან, კიდევ იმავე
 ვერსზედ მისი სიტყვა: «ქალი (ესე იგი ანუკა
 ბატომული) შვიდა საკურთხეველში ზე მუსლი
 მოიდრიკა წინაშე მოძღვრისა, (მისის ქმრის თა-
 ვადის ხოლავაძულისა, რომელსაც ევო საქრია
 დეკანოზის მოძღვრის ანაფორა ზე ეგდო კისერ-
 ზედ ოლარი.) რომელმაც ბუცბუცით გადააფარა
 მას თავზედ ოლარი. » ხურც ასლა დაიფერებთ.
 აკი მოგასხენებთ, რო უ. რჩეულოვი, სწორედ
 რომის ნანა ზე ან კოსტანტინეპოლის ნატრიარქი
 გამსდარა, რო საწყალი ქართველებსათვის სუ ასა-
 ლი საეკლესიო კანონები დაუწევა. თუ ღმერთი
 ეწამსთ, ერთი კითხეთ მეც უ. რჩეულოვს, ვან-

მუხამბაზი.

ნუ მსმევ ღვინოს, უღვინოდ ვარ მოფრალ შე-
 ნის ემსითა;
 თვარა მიმუსთლებს ჭ წარმოსთქევაგს ენა ეოვეელსა,
 ესდენ სან კრძალვითა დაფარულთა ღრმად ჩემსა
 გულისა:
 უიმედოსა შენდა მომართ, ჩემს სიყვარულსა,
 ცანფეთათ, ოსგრათ, იდუმალოდ მომდინარს ცრემლსა,
 ჩემს შესაბრალისს ეშმაგებს ცნობათ დაფანცუთ.
 ნუ მსმევ ღვინოს...

გულის ურჩისა დამძვლად მცირედ გონება
 შემრჩომილად ჭ მისიცა გსურს დაბნელება;
 მის დასამონად, იცო, კმარა შენი შეგნება,
 ერთი მოხედვა ცრფალებით, მცირე უურადლება;
 იცო, მარამა ოასკი მამლევ მლიმარეს სხითა;
 ნუ მსმევ ღვინოს...

რადგან არ იმლი ჩემ საკეტადგად შენს სას-
 ციკ სურვილს,

მუხამბაზი 11/11/1903
 N 7 ნ.წ.

მე ვიღოდ გარდა მძლვე, ოდეს შევსვამ
თასს აღვსილს;

მამ გარდის ნაცვლად, მსუნე გარდა შენს ღაჭ-
ზედ გაშლილს;

მე მაშინ გინა სისარულით, შევსვამ თუ სიკრ-
დილს?

რად მინდა ღვწო, თუ ვერ ვეცემ, ვეცრფი მაგ-
რალ ეშხითა —

ნუ მასმე ღვწოს...

ზოგჯერ მღუპარე ვიმზერ, ოდეს ეშხითა აღ-
სილი,

მრწამს რომ ღაჭზედა გარდაცვრია ნუშის
ვეკილი;

მაშინ მას ზედა დაკონების შკლამს მე სურვილი!
აწ გინდა, მოშკალ, მოთმანების არღა მაქტს

მალი!

ისმინე, ვტულები, ცნობა არ მაქტს, გგაუდები
ეშხით,

ნუ მასმე ღვწოს... —

(ნათარგმნი.)

კეთილი რჩევა ზღვრი მსმენია,
 დარიგება ზღ დაწარებაცა;
 შეუბნებოდენ: „ახუ მოეწეენია,
 ხუჭნ შეეწეეთ, ცოცა დაგვაცა!“

ზრუნვა დავჯივე, რჩევა დამიყდა,
 ცდაშიდ მიმძილმა კინალამ მომკლა!
 მაგრამ კეთილი გაცო გამიხნდა,
 დმერომა უმელოს, თელსმიწეობს ესლა!

უოველ დღე ზუსა მტყუებს სამადლოს,
 ქირასაც არ მახოვს, ისე უეფარდარ!
 გარდაგნებევი მე, რომ შემემლოს,
 მაგრამ რა რიგაა? ის გაცო შე გარ!...

თ. ავ. წერეთელი.

წირვის მიხმენა.

ხანგრძლივა ჰრეკდენ სამრეკლოის ზარსა,
 ყველა იწერდა ამ დროს პირვეჯარსა,

ქადაგებთან წირვაზე წასვლას—

აი! მოვიდნენ სამების ტაძარს!

მორთულ, მოკმაზულ შევლენ საყდარში,
ზოგნი ღვებთან მის კარის ბჭეში.

აქ მღვდელი იტყვს კურობეულ არსა?—

ჲ დიაკვანი მოჭყვება უამნსა!

დიდება შენდა ჭა! ღმერთო ჩუწნო,

დიდება შენდა ქუშყნის გამჩენო!

წმიდაო ღმერთო, მამაო ჩუწნო—

შენ შეგვიწყალოე ყუალო ჩუწნო!

წირვა ვის ესმის, ვინ უვლებს ყურსა:

აქ ის განსჯაა ვის რა აცუა,

როგორ თამაშობს ქეთო ლეკურსა—

ან ვუშინ ნანას თავს რა ეხუა!

მათოს თასკრავს ძრიელ აქებენ,

ჟგერ იმისთანა არვის ჰქონია!

მის ღელამთილსა ცოდვით ავსებენ—

თუ მისი ფასი გაუგონია!

სოფოს სარტყელი მშუწნიერია,

არსად ყნახავსთ მათ იმისთანა,

თუძეა ვი დასცეს მქრალი ფერია,

მარამ მანცა მოსაწონია!

კაბა აცუა მორიანტივა

ჲ შე ორგესც როინგლისია!

შებლსა წაყვრავს რაღაც რიკრიკა
ვინ გამოიღწავს მათი ფასია.

ერთმან ყუცროდ აქ ჩაიგეცა
ჰ გამოიყინდა შებლს მატრაკვეცა.
გული უწყბდა კარსეცს აბრალეებს—
იქით აქეთა ყუყურებს ქაღებს!

ნანაა ამბობს რა არის ნეტა,
ამ ქალმა შეტად გარდაამეტა!...
აქ კჭაღად დაჭვრეს სამრეკლოც ზარი —
საკურთხევლია განდიო კარი!

ოდეს დასრულიდა წირვისა წესი,
ჩამოიღოცავს ჩუწნი ხუცესი!
თუცა საყდრიდგან ხალხი გამოდის
კვლავ ყაყანია ახლისა მოდის!

სმა მადლია შექმნეს რაღაც ჩონჩქოლი,
ეს მისი რბალი, ეს მისი ცოლი.
მართა არ არის სხუწზის ამყოლი,
პელაგია ხომ არის თბოლი!

თუ ვინმე ჰკითხა: იყავ წირვაზე? —
რასაკვრველია (მოწიწებითა),
მე აღრე მიველ თითქმის ყველაზე.
ჰ გამოსვლამდინ ვიდექ ლმობითა;

მარამ გარწმუნებთ არ გაუგია სად იყო,

მოდაზედ ჰქოდა მას საყბარი!

ოდესაც შეჰხვდა გამოსვლის რიგი—
წინ მოუძღოდა თვისი მოძღვარი.

მაშინ შეიტყუო წირვა დასრულდა,
განკუთრებულთი იყურებოდა,
თუძტა გულთავ შესვლა საყდარში ჰსურდა;
მარამ სირცხულით თითქოს დნებოდა!

სადღაა აბა აქ სასოება,
ჰოო! აღსრულეთ გულთავ თქუშნი ნება!
ოდონდ საყდარში ოდეს მახვდეთ—
იმ დროს მაინცა ღმერთი აღიდეთ!—

დიმ. ზერიუვი.

1861 წელს.

მესხრამეტე საუკუნეში მცხოვრებლის ქრ-
თველის შესდველობა: თუ რაოდენ ღმერთი-
ბუნო არს ზნეობითი განათლება დასავლეთის
ვერობისა შინა.

არიან სავანნი, რომელნიცა არაოდეს არ
მცირდებიან, ამისთვის, რომელ იგინი არიან
ფრიად მახლობელი ვატიობრივის ბუნებასთან. —
ესე არს ქრისტიანობა, მარად მდიდარი ახ-
ლოს საუწყებითა გაცის გონებისათვის ჭ ვუ-
ჯისა.

დრონი დევნულობისანი ჭ თუთი კეთილ-
დღეობისანი, გგონებ, იტყულებიან ერთმანეთს
შორის მოთხრობათა შინა ქრისტიანობისსა
ჭ უკუნ მოიქცევიან უყმაღლებს სიბრძნის
ნებითა წინათვე დანიშნულის საუკუნესა, რა-
თამცა დასაგოს, განსწმინდოს ჭ განაახ-
ლოს ვატიობრიობა. —

კვლავ, რომელმაც შეიმუხვრის განა-

თუგება, იგულისხმების თაყვანისცემა სიმდიდრისა ანუ ვერცხლისადმი, რომელიცა განუგზადებს ზნებასა სოფლაცხა. — შესაძლებელი არს იქმად, რომელი სხენებულო ევროპია შეყუდების ჩინ შინის (ვიტის) იანლის სეკტის ფალოსოფობსა, რომელიც არსებობდა ფრიად წინარე უამსა კონფუციისასა ჭამტკიცებდა, რომელი თავის მოყვარეობა ჭსაკუთარი სარგებლობა უნდა ჰგებდეს მომყვანებელად მოძრაობაში ჩუშნის მოქმედებისა ჭქცევისასა, ჭმასთანვე ყოველთა ჩუშნთა მოვალეობათა, რომელიშედაც დაფუძნებულ არიან კავშირობანი შორის კაცთა მაშინ მხოლოთი ექმნების ძალი, ოდეს იგანი ეწევიან ჩუშნთა საკუთართა სარგებლობათა. — ვარნა ფალოსოფობამ კონფუციისამ, რომელიც დაიბადა 550 წელსა წინარე ქრისტეანობისა, მოსპო იანლის სჟაყული არსებობა ჭდაიწყო ქადაგება: გეთიღისა შორეულიება სჟაყულითა ჭუფულებათა, პატრივისცემა უხუცათა, მძვლობა ჭთავმდაბლობა შორის თანასწორთა, სიყვარული ჭშებნალება სწყალითა, მხოლოთი მცხოვრებნი დასავლეთის ევროპიისანი, წინა აღმდეგ ამისა,

როგორც ჰხიანს, ცდილობენ განუძებასა
 ველახლოთ იანდის ფილოზოფიკობის ჰაზრი-
 სასა, ზე ამისგამო დამცირდებიან უმეტეს,
 ვიდრე აწინდელის უძმის გიტანის მცხოვ-
 რებნი.

ვერცხლოთ მოყვარება სხენებულ ვეროზია-
 ში სრულიად დაბნელებს პატრივის ცემასა,
 რომელსაც ძველნი მიუძღუნდნენ კეთილ-
 მოქმედებასა. თუმცაღა ესე გვარი ქცევა,
 ერთის მხრით, წარმოსცემს სამოქალაქოს
 კეთილ დღეობასა, გარნა, მეორის მხრით,
 მიჰყავს ზნეობა სრულიად განხრწნილობაში.

გარდა ამისა, ჩუქს ვბოებთ მოთხრობის
 წერილებშიც, რომელი სიღამაზესა ოქრო-
 სასა არა ძალუედა დაბნელება ღუთაებრივის
 კეთილ მოქმედების ნათლისასა. აღუკვადი
 დღათ პატრისტეიული იყო თვის დროს ხელ-
 ხოზან, გარნა, მასვე დროს, ფოკიან, ნატ-
 ნობი თვისის განწირულის სიგლახაკითა,
 იყო აღრჩეული ლაშქართი წინამძღურათ
 მას დროს, ოდეს ეს ურჩეულესი ვატი, იღე-
 ზდა თვისის ჭიღამ წყალსა, ზე მისი მძუდი
 შემსებდრე აცხოზდა პურსა. — რომაელნი,
 ერთს დროს ფრიად გარყვნილნი, თაყუანს

მსცემდნენ ლუკაელის ზ კრასის სიმდიდრისათვის მათისა, გარნა მასვე დროს, განცუვრდებოდნენ კეთილ მოქმედებასა ვატონისას. ვნათლება დასავლეთის ევროპიისა აწინდელთჟამს, არ წარმოადგენს მზგავსს მადელიისა.

სიყვარული კეთილისა ზ მშვენიერისა რისამე, რომელიც სულით გაამხნეებდა აწინდელთჟამს ვაცთა აჩუშნს დროში მას დაუთმია ადგილი საკუთარ სარგებლობისათვის. აწ განსაკუთრებითი პატივისცემა ეკუთვნის მხოლოდ სიმდიდრეს. — სიმდიდრე ესე დასავლეთის ევროპიაში დაუსაკუთრებს დიდებულებასა მხოლოთ ვაცსა, მქონებელსა ვერცხლისსა, გარნა ვაცი საწყელი მოსმობილ არს დონისძიებისა, რათამცა გამოაჩინოს რაამე კეთილი. — მცხოვრებთა ევროპიისათა გულმტკივნეული ჰყოფს მხოლოთ ის, რომელსაცა აქუს დაკავშირება მათის პირდაპირ სარგებლობასთან; მუნ მოითხოვების საზოგადოებისგან მხოლოთის, რომლითდამაცკია შესაძლებელ არს მიღება სარგებლობისა, ზ დანარჩენისათვის ფრიად გულგრილობენ. — სამოქალაქო კეთილ მოქმედებანი მოგზაუ-

რომენ ღვინო შეებაში ზე მიიჯარვიან ყუბარზე-
 ლობში — საზოგადოების ზეზრს მიუნ ლყურ-
 ჩევიან თავისა თვისსათვის ოქროს საგნთა თა-
 ყვანის ცემისა გარეშე რომლისაჲ შეყრილ-
 არს საზოგადოება. ვითარცა ძველითა დრო-
 თა შინა ვესტალიკა გარეშე სამღაოს ცეს-
 ხლისა. აი სად მომდინარეობს ნაკადული ყო-
 გელითა ბორცვთა დასყული სიძრუებასა ზე
 მსბიერის განათლებითა; აი საიღამაც წამო-
 ვსემის გულგრილობა ევროპიელითა ვეთი-
 ლისადმი საზოგადოებისასა, თავის მოყვარე-
 თა ზე მოძულეობა ვცათ ზე ქრისტიანულის
 მოვლულობათა —

განათლება დასავლეთის ევროპიაში ჩინ-
 დელი უბის ყუჭვრეტს ვეთილ მოქმედებასა
 განსაცვიფრებელის გულგრილობითა, მაშინ
 ოდეს რომელითა ვერ ძალუდვით მიხწევა
 ზატოვისადმი ვიდრემდის არ განყვლოთი ტა-
 მარსა ზედა ვეთილ მოქმედებისასა.

მესამელებელ არს, რომელი აღმოჩნდეს
 ყუბარზელობით, ყუჭვრე ვიწვეთ ვანსაჲ ამა
 სგანსაზედა; ვარნა ყოველსავე შემთხვევაში
 ვეგრ არს ხმარება ძალიანა ვცაობრივის ვე-
 თილინითვის, რითამცა დავამყაროთ ვეთილ

მოქმედება ხარისხსა ზედა ყმაღლეის მისსა, რომელზედაც ჰვიებს სიმდიდრე ჰაზრისაებრ დასაკლეთაის ევროპიულთა ხალხთა ანუ საზოგადოობათა. — მოვიხსენიოთ ჩუქნათ' რომ ბერძენთ ქვეყანაში უბრალო ბაღისის გვირგვინი შეადგენდა საგანსა უწარჩინებულ-გვამთ სურვილისასა; მოვიხსენიოთ კვლავად, რომელთა რომში გვირგვინი სარდალთა არა შეტათ ბრწყინვალეება გვირგვინსაზედ მოქალაქობისასა ჭ დასასრულთ ვაქჟათ ესეც, რომელთა დამძარცხებულთ ოლინპისის შეფერილობაში მიიღებდა აქალდოდ მცირის ზეითიურის ფოთლის გვირგვინსა; აქალდოდ ესე ფასობდა მას უამს ესოდენ უბრალებად, რომ ცნობისაებრ ბერძენთა, იგი მიანიჭებდა გამარჯვებულთა ყმაღლეისსა კეთილსა ჭ აღამატებდა მორის სხუათა მომავლადეთა. —

შე არ ვანბოზ, რომელთა სიმდიდრე არს აყარავებულთ რამ; მხოლოთა ვაჟი არიყნდა მოტყუვდეს მისთჳს; არ იყნდა იფოს წარტყუბულთ მისის ბრწყინვალეებითა ჭ დავიწყებდეს მატო-ოსნობის ვანონსა ჭ ვაჟთ მოყვარებლსა, ვითარცა ვხედამთ ჩუქნ იქით მხარეს სამხლვა-რისა ჩუქნისასა: პინდარ შეამკობს სიმღერით

სიმდიდრესა, აძლევს მასვე უამს მშუშნიერ
დარიგებასა მდიდართა, შესახებელად მათის
მოვალეობისა, რაიამცა იქმნებოდნენ კეთილ-
ნი ჭ არა შეემჭვალეობდნენ ამ წუთის
სოფლის ცხოვრებას იქამდინ, რომ დაივიწ-
ყებდნენ შერმისა მის ცხოვრებასა —

თქმა არ ყუნდა რომ, სიმდიდრე აძლევს
კაცს შეძლებს აღსრულებად ათასთა დიდთა
წინა გამოსახულობათ; იგი ეწევა უმაღლეს
წადილთა შანა, ვარნა საკდიმებელ არს ხმა-
რებად სიმდიდრისა მხოლოთ ბოროტ გუელ
წადილობაზედ ჭ უადრესის ჭამა სმის ჩა-
ცმასაზედა. — არა მიმხედველი ამისა, შესაძ-
ლებელ არს თქმად, რომელი იყუნენ ესე
გვარნი მდიდარნიცა, რომელნიცა აღმოჩენ-
დნენ კეთილ მოქმედებათა თავსა თვისსა დუ-
თიურ კაცად, მოსრულად სოფლად შესამ-
სუბუქებელად ტვირთთა თვისთა მოყუასთათა.

თავის მოყვარეობა (ანუ ეგოიზმოზა) შედ-
გენს განსხვავებთს სახესა ჩუშნის უამისასა;
შეაყენებს მომდინარეობასა ცნობათისა; ყვე-
ლგან ჰსჩანს თავის მორიდება სადაცკი
მოითხოვბის მძიმე შრომაჲ ვითარცა თხზუ-
ლებაში, აგრეთვე ხელითვნებაში მუშაკობენ

სიჩქარით ზ გარეწრობით; (იგინი) სწრაფობენ მიღებად სარგებლობით; გონება მათი მოცულობის სურვილით, რათამცა მსწრაფლიად მოიძიებდნენ იქორსა ზ ვერცხოსა. — მიუტანმა დაუნაშნა ამ გვარ მსურველით აღგილი ყუხვრყისა მანა. სსუბედუროდ, სსმდიდრე ჩუშნს დროში, ჩანაქმს ზ მოსპობს უმაღლეს ნიჭთა მსურველედ მსურველობისსა კეთილისადმი.

იგრძნობების ჩუშნსა ცხოვრებასა მანა რაამე, რომელიც უაღრესიბს ჩუშნის ჩვეულებრივის სწავროებასა შედა; არსებობს ბუნებასა მანა ვაჟსასა გრძნობა სსუთა გვართა სარგებლობით, ვარდა სარგებლობითა უგებრთა, შეძორე ამისა მოხსენებულთა. — გონებასა ზ კეთილი მობილყურს სურვილისა უნდა მქონდესთ იუსა წილი ვაჟობრივის შნეობის წარმატებაში. — ვიდრემდის შნეობის ზ გონების ღირსებანი არ მოიძიებენ ღირსეულ ხარისხსა, რომელიც მათ შევფერისთ, მანამდინ სსზოგადობაც ვერ მიეწვევის მას უბარატესობსა განათლებისას, რომლის გამშადება ძალიყმს მხოლოთ ვანონათ ჩუშნის სარწმუნოებისათ. — განათლებ

ბულობა ყოველს ადვილს დაემორჩილდებოდა სახარების ჰსწავლასა: ეკვლესია ფრიად ეწეოდა განვრცელებასა გონების ნიჭთა ზ განათლებათა. იგი ყოველ უამ იქმნებოდა მუარველოდ მეცნიერებთა ზ ხელოვნებათა. — მეტი წილი სასარგებლო მოგონებათა ეკუთვნის მწვერთა ეკვლესიისათა. — სწავლა ზ მეცნიერობა მოიპოვებოდა მხოლოდ ყუბნითა შინა. — ჩუშნს რუსეთში უმეტეს, ვიდრე სხუთა ქვეყნებთა შინა: სამღუდლო მუშაგობდა განათლებისათს; ამასთანვე მსახურნი ბერძენთ რუსეთის ეკვლესიისანი არა მოიღებდნენ გონებასა თუსსა ამაოდ ზ ბოროტ მზრახველობად. იგინი ბეჭითად ზ მღვდარედ იბრძოდნენ განათლებისათს ზ ცდილობდნენ მასთანვე აღეგრძნათ გულთა შინა მცხოვრებთათა სამღუთო მხურვალეობა სჟეჟლისა ზ სიყვარული მეფისადმი ზ მშობელ მამულისადმი.

ვიტყვი, რომ გენიალნი კაცნი მიიღებდნენ განათლებასა მუარველობასა ქვეშე წმინდისა ზ ჭეშმარიტისა აღსარებისას; ზ მართლად გრძნობა მშგენიერობისა ზ უმაღლესობისა ჰგიებს სულისა შინა ჩუშნსა

ეგრეთ, ვითარცა გრძნობა ღმრთისა დაყსაბა-
მოახსნა. — ღენიალნი გვაძნი ყვეთეს სხუთთა
მცნობელითგან ღვთაებრივის ჭყეშმარიტებასა
სიმშვენიერესსა ჭ დიდებასა. — ღმერთი, — აი
დაულოველი ნაკადული, რომელიდამაც ღენია-
ლნი პირნი მოიპოვეს უმაღლესთა ჰაზრთა;
სულსა ჩუშსნა ძალიყეს გრძნობად ანუ მო-
ყვანად არსებობაში უმაღლესისა ჭ უმშვე-
ნიერესისა რისამე მამან მხოლოდ, ოდესაც
იგი, ჰსცნობს თავსა თვსსა, ჭ მამასადამე
მოცუტა ჰაზრითა ცნობად ღმრთისა ჭ დაყს-
რულეებელისა მისის მოწყალეობისასა. —

შველის ღროს მცხოვრებთა აქყნდათ,
თუცდალა-არა ნამდვლნი, რაოდენიმე ცნობა-
ნი ღმრთისანი. — რასაკვრველია, ქრისტეანეთ
რთა ძალიყესთ მოპოებად შველითა ვერძთ მსა-
ხურთ წერილითაგან არა რაიმე ცნობა ღყოთა-
ებრობისა, რომელიცკი ვთანხმებოდეს სახარე-
ბის სწავლასა. — ყვეთყ თავსა ჩუშსნა ვაძლიე-
ვთ ნებასა ვითხვად ბერძენთ ჭ რომაელით
თხზულეობათ, ამას ვიქმთ მხოლოთ მისთვს
რათამცა მოვანოვით გყლიძაბლიობა, ვცნობთ
რა ყრწმუნეობასა ვაცინასა, რომელსაც აქვს
გონება ყვრცელესი; ოდესაც იგინი შეყ-

დგებოდნენ მხოლოდ კაცობრივის გონებისა მჩუქნებლობასა. — განსაკვრველ არს რომელი ზერძენი, აღიარებდნენ რა მხოლოდ სვესა, მასთანვე აღიარებდნენ ყსაჭიროესად ჰაზრსა ლყთაებრობისსა. — წინააღმდეგ ამისა, დასასავლეთის ევროპიელნი, განათლებულნი წმინდის ჰსჯულობითა, ცდილობენ რათა მისცენ ნივთიყულ არსებობასა ყბირატესობა წინაშე სასულიეროებსა. — ესე მოგვაგონებს ჩვენ ყამსა ზარბაზრობისსა, რომლისც ცვროთი იქმნების მამძიმებელ დასავლეთის ევროპისა მის დრომდინ, ვიდრემდინ მუნ იქმნების დაბუდებულთი სული ყუღმითობისა ჭიჭუნეყოლობისა. —

სადაცა არა ჰგებესსჯული ქრისტესი მუნ, საზოგადოებას არა ძალიყმს არსებობა, აჟერ არს აღსაარება გამგებლობისა ღმთისსა ჭ არა შეგნის გამოძიება სამღმთოს საგანისა, ვითარცა შემოსილისა საიდუმლოეთა.

ძველი დროში მცხოვრებნი აძლიევენ ადგილსა ზედსა; გარნა მასვე ყამს იყვნენ მოცულნი შინათა წინაშე ყოვლად შემდეგებელთა ძალიისსა, რომელიცა განაგებს სრულიად სოფელსა. — იგინი ვერ ჰსცნობ-

დნენ ესოდენ კარგათ, ვითარცა ჩუშნ ქრისტიანენი; იგინი ჰგონებდნენ მიზეზად დიდსა შეცოდებასა, ოდეს იხილვიდნენ დიდთა უბედურებათა. გარნა ქრისტიანობამ ამ შემთხვევაში სრულიად შესცულოა ეპატორივი ჰაზრი. — ქრისტიანობამ საგანი ესე გამოხატა შემდეგის სიტყვით: «ნეტარ იყვენენ მგლოვარენი» ჭ ესე სიტყვანი ხმად ყოფილ იქმნენ სულისა შინა მართლადმსარებელითა, რომელნიცა არა შეუდგებოდნენ ნათელსა სიტყუით ცნობათასა. — ჭ ოდეს ამა ნუგეშინის ცემყოლ ლექსთა დავუმატებთ დამატკიცებელ სიტყვათა «რაშეთუ იგინი ნუგეშინის ცემყოლ იქმნენ». ამ გვარ ნუგეშინის ცემაში უეჭველად გრძნობს ეპატი მომბერავსა სხუა გუარს მძვდობისასა. — ყოვლიად საუკუნო აკურთხებს ცრემლითა შწუხარეთათა, ჭ მგლოვარეთა თანა სკლის უკანასკნელ ცრემლიამდინ ჭყურჭყელსა შწუხარებისასა. — ბველ დროსა გერ პალოდვა ცნობა ვნებულობისა მართალითა; იგი ჰგონებდა შეცოდებასა მიუნ, სადაცა ხედვიდა უბედურებასა. — ვნება მართლისა იქმნების მარად დიდ დასამტკიცებლად ღმთაებრობისა

მის, რომელიც გვამცნებს ჩვენს, რომელიც მას შიგნით ვეუთვნის დაუსრულებელი საყრდენი ნივთების ცემისა. — ქრისტოფანობა-სა აქვს მრავალი სახეობა რომელი იგი ნამდვილი მოძღვრებას შეგარდამოდ; ესე არს ბუდე ყოვლად უწყინდესის ზნეობისა, რომელიც ცდილობს რათა ჰქმნას კაცი ყოვლის ფრთა ბედნიერ; ვარნა, ყვეთუ იყოს ვისიმე სურვილი ამ გვარის ბედნიერებისა, მაშინ საჭირო არს, რათა იყოს მგრძობელი & აღმსარებელი სახარებისა; სულით & გულით დაემორჩილებოდეს სჯულსა, & სჯულიერთა ყველგანთა & შეიბრალვდეს მგლოვანეთა. — საზოგადოებას არ ძალუყმს არსებობა ბედნიერად, ვიდრემდის არ ჰქმნას თვსდა ველსაბერობელიად ცადარი მისი. —

არიან დასაკვირვების ვერობაში, რომელიც ასწავებენ ხალხთა სიბრყის ჭეშმარიტებასა, რათამცა მით მოსძონ გულითა შინა მსმენელითა საწმუნებთა, ვითღუ მოქმედება & პატრივი & ჩვენს ვიხილეთ, როგორც მოსძონ საზოგადოება ყვესურებამ, & აქედამ დაიხდა მუნ აღრეყლება & განხეიქილება ჩასანთქმელიად მოვლის საზოგადო-

ობისასა. — იგინი (შემგონებელნი) ემზგავსებოდნენ ცეცხლის სინათლესა, რომელსაც აღაგზნებენ ზღვის მზაკვარნი, სიმაღლესა ზედა კლდისასა, რათა მით მებომბოდნენ დაღუბონ. —

ჩუშნ ვსცხოვრებთ ვსრეთს ყამსა შინა, ოდეს ქრისტიანენი საერთოდ ჭ ვანყრჩევდოდ უნდა შეგერთებდნენ თუსსა ძალსა ჭ წინა აღუდგებოდნენ ყრწმუნობასა, აღრეყოობასა ჭ ყმნეობასა. — მხოლოთ ჭვეშმარიტება სარწმუნობისა არს შეყრყეველი ჭ მყარი ვითარცა თვით ღმთაებრობა. დაყოველი ჭ შეყსველი ვითარცა ზუნება. მას მხოლოდ ძალუბს დათანხმობება ერთა სარგებლობისა სარგებლობისადმი ვაცობრობისასა.

მაყბღენათ დიდი მადლობა ღმერთისა ჩუშნადმი მოწყალებისათუს, რომელი ყამსა დასავლეთის ვკრობიის საზოგადოთ აღშვოთებისასა, ჩუშნ ვსცხოვრებთ სამოლოზბელოსა შინა, სადაცა ყუვლებს მშვდობა ჭ მყუდროება. — ვართ ზედნიერ ას გზით ზედნიერ რომ ჩუშნ არ ვეკუთვნით იმ ქვეყანას, სადაცა ცხადათ იხილვების მრისხანება ყუვლისა.

ყბარაცესი მიზეზი წესშეშლილობისა

დასავლეთის ევროპიაში არს ყუჭოდ ნაკლე-
ბულოზა სარწმუნოებისა, ამასთან ესეც,
რომ მუნ აღიზრდების ყრმა ცრუ მცნობე-
ლოზითა. — წინააღმდეგ ამისა ჩუქსში განა-
თლოება არს მიწვევული იმ სიმაღლესა, საი-
ღამაც იგი განანათლებს ადამიანთა, ჭ არა
თვალ ბნელ ჰყოვს. ყუჭოდან ინებოს მტ-
კიცობა აწინდელის ჩუქსნის განათლებისა,
ღ დაგვაძეაროს წესსა შინა ჩუქსნის სარწ-
მუნოებისასა ჭ თუთ მყრობელიოზისასა. —
ესე მიანიჭებს კაცობრიოზასა ყმეტეს სარ-
გებლოზასა ვიდრეღა გონებმსჯელოზა
ფილოსოფიოზითა, რომელითაც არა ძალუძსთ
შეძროზა არცა ერთისა ცრემლისა. ჭყეშმა-
რიტი ფილოსოფიად, — ესე არს ჰსჯეული
ქრისტიესი. — ზედნიერ არს იგი, რომელიცა
ჩუქს დროში არა არს ფილოსოფიოსი, არა-
იელ ჭყეშმარსტი ქრისტიანე. —

აღიქსანდრე სუკოხანოვი, ზაქარიას ძე.

ბოსტნის მომართვა.

ნაწილი პირველი.

1. ადგილი ბოსტნის მოსამართავად.

ვისაც ბოსტნის მომართვა სურს, უნდა ეცადოს რომ ბოსტანი რაც შეეძლოს სასლის ასლოს გაკეთოს, რადგანაც უფრო ბევრად მოუვლის ზ მოსავალიც ყოველთვის კელ ზ კელ ექმნება. გამოცდილნი მებოსტენნი, ბოსტნის გასახენათ, უფრო აღმოსავლეთისაკენ ზ სამსრეთისაკენ მიქცეულს ადგილს ამოარჩევენ სოლმე, რადგანაც ჩრდილოეთის ცივი ქარები მცენარეთ ძალიან ავნებენ. ბოსტნის გამართავმა უნდა ისე მოახერხოს, რომ ბოსტანი ჩრდილოეთით მოაყუდროოს ძალის ღობითა, სეებთა ან შენობებითა. ბოსტანში დიდრონი სეები არ უნდა დაირგან, ამისთვის

რომ ბოსტნის მუცნარეი არ დაჩრდილონ; აუ
 ბოსტანში სქისლის დარემა გსურსთ, ეცადეთ რომ
 სეები შორიშორს იდგენს, ან არა ჭ თითონ სე-
 ები უნდა გასქლდნენ,—ზოგი ერთნი ცოცები
 ჩამოერთონ, რომ (ნ) სემ დიდი ჩრდილი არ
 დაიჭიროს. დასლოგებულნი ცეეები ძალიან მაგ-
 ნებულნი არიან ბოსტნისა, რადგანც ცეემ სშირად
 ფხლი იჯის, ჭ ამას გარდა ცეეში სცხოვრებენ
 სსუა ჭ სსუა გვარნი მანებულნი ცხოველნი,
 რომელნიც ასდენს ბოსტნის მოსაგაღსა. სრული-
 ად ვაკე ადგილი არ გარგა საბოსტნეთ, ამიტომ
 რომ წვიმიანს დროს, ამ გვარი ადგილი ნოჯიოს
 დიდსანს დაიჭერს, რითაც ძალიან ავნებს მუცნარე-
 თა, —დააღწახს. თუ ბოსტანი ვაკე ალაგსედ
 ვაკეთათ, ეცადეთ რომ ნიაღვრის წყალს ვასა-
 ვალი ალაგი მისცეთ; ანთითონ ბოსტნის მიწა ამაღლეთ,
 რომ წყალი არ დაეუბდეს სოღმე. ერთის სიტყვით,
 კარგი საბოსტნე ადგილის არის რომელიც ჩრდილო-
 ეთის მსრით სამსრეთისაკენ დასავლეთი დგან აღმოსა-
 ვლეთისაკენ ზატარა გვირდაალაგია. ბოსტნის გამართუს
 დროს, ეცადეთ რომ ბოსტანი ჩრდილოეთისაკენ მიქ-
 ცეული არ იყოს, ამიტომ რომ ამ გვარს ადგილ-
 სედ მოსავალიც გვიან მოვა, ჭ ამას გარდა,
 მამთაში მრავალს ბინადარსა მუცნარეს მალე

ვაჭყინავს სოლმე, — ეცადეთ მსგაურე ადგილი
აარჩიიოთ.

2 საბოსტნე მიწა.

საბოსტნეთ უნდა აირჩას რბილი, გაწმენდილი
და მსუქანი მიწა; სადაც ამ გვარი მიწა არ
იპოვებოდეს, იქ უნდა მომზადდეს: სასუქის დაყ-
რით ან სსუა და სსუა მიწების ერთმანერთში არე-
ვით. — ჩაგარდნილნი ტკობიანნი ადგილნი, კარგათ
გამშრალნი, მიხნეულნი არიან ბოსტნის გასამარ-
თავად, რადგანაც ამ საირი მიწა ყოველთვის საკ-
მაო ნოჯიოს დაიჭერს, რაც დიდთ სასარგებლოა
უწყლო ადგილებში. ტკობის მიწის გასაკვიებლად
მიწას სსული ქვიშა უნდა აერიოს; თინიან მიწას
მოუმატეთ სსუქი; ქვიშიან მიწას — მოუმატეთ
თინა ან წულის ლამი. — რადგანაც სსუა და სსუა
საირი თვისების მიწები ერთს ალავს არ იპოვებთ
სოლმე, და სსუა ადგილიდგან მოტანა დიდს ჯა-
ფას და დროს მოითხოვენ, უმჯობესია, რომ
ბოსტნის ასლო ღრმა რუი მოთხაროთ, რომელ-
შია შეუძლებელია რომ საჭირო თესვების მიწა არ
იპოვებოთ.

3 სარწყავი წყალი.

საბოსტნე მიწის ამორჩევის დროს, ეცადეთ რომ ბოსტანს ასლო საკმაო წყალი ჰქონდეს, რადგანაც თითქმის ყოველი მცენარე, ნამეტნავად ვადარემის დროს, წყალს მოითხოვს; ჭ ამას გარდაც რა მოსაგალი მოვა უწულო ადგილზედ? რასაკურფელია, კარგი იქმნება, რომ ბოსტანი მდინარის პირს გაიმართოს, რადგანაც მდინარე წყალი მიხნეულია სარწყავად, ამიტომ რომ ამ წყალს მისიდან ჭ ჰაერის მიზიდვით, სსარგებლო თვსება აქუს. ვინოცობაა, ბოსტნის ასლოს არ იყოს არც მდინარე ჭ არც წყარო, მშინ ბოსტანში საკმაო ჭები უნდა მოითხაროს—სარწყავად. რადგანაც ჭის წყალს მდინარის წყლის თვსება არ აქუს, ამისთვის მოარწყუს წინათ, ის წყალი ხაასით მომზადებულს აუზში ჭ თორმეტით სათი დაუცალეთ, რომ წყალი გათბეს ჭ საჭირო თვსება მიიღოს.—აგრეთვე უწულო ადგილებში სსარგებლოა, რომ წვიმის წყალი მოგროვდეს სოლმე. ნურას დროს ბოსტნის მოსარწყავად, წყალში სასუქს ნუ აურევთ, რადგანაც ბოსტნის მოსაგალს აენებს—დააღნობს. აგრეთვე დიდხანს მდგომარე წყლით ბოსტანს

ნუ შორწყავთ, რადგანაც მგნებელთ ჭიების გამ-
რავლება იცის. —

4 ბოსტნის გაყოფა.

როდესაც ბოსტანს კვლებზე გაყოფას დაუწყებთ, უთუოთ უნდა დანიშნოთ ადგილი მისიგალ გზისათვის, ასე რომ ურემი კარგათ გაიმართოს სასუქის მიტანის დროს ჭ სსჯა ბოსტნის შემუშავებაში კარგი იქმნება, რომ ბოსტანი ოთხს, ექვს, ან რუა ჭ უქუცეს ოთხკუთხიან ნაწილად გაჭყოთ სოლმე. ყოველს კვალს თავისი საკუთარი ნაცარა მისადგოში გზა უნდა გაუკეთდეს. ბოსტანში სესილი გზის ჰირებზედ ჭ ლობის გარეშე მო დარეით, რომ ბოსტანს მხო შიეცეს ჭ მცენარეინც არ დაჩრდილოონ. ბოსტანში განიერის გზების ადგილი სამუდამოდ უნდა დარჩეს, მაგრამ კვლების ნაცარა ბილიკებიცა შამძლევა ყოველთვს გამოიყვალოს.

5 კვლების გაყოფა.

კარგნი შებოსტნენი ბოსტანს სუთ ნაირს კვლებათ გაჭყოფენ: 1) კვლებად, რომლებზედაც ვადასარგავ ბოსტნის მცენარეს დასთესენ სოლმე:

2) კვლავ რომლებსედაც ვადარებენ შოვი. ერთს მტენარეს. მაგ. კომპასტო ჭ სსუა ჭ სსუა. 3) კვლავ, რომლებსედაც ნარნიკებსა მართვენ, (ამ გვარნი კვლები უედრო ადგილზედ უნდა გაკეთდნენ), სადაც მთელი დღე მცე ადგებოდეს, 4) კვლები, რომლებსედაც სოესენ სსუა ჭ სსუა ევაილებს, ბოსტნის დასამევენებლად ეს კვლები ცალკე ალავს გააკეთეთ. 5) კვლავ, რომლებსედაც დარგვენ სოლმე სასარგებლო ნაყოფიერს ბუჩქებს ჭ სსუა ჭ სსუა წვრილ სესილსა.

6 ჰარნიკების გაკეთება.

ნარნიკის სივანე ერთ ადღ ნსეგრიდვან ორ ადღამდინ უნდა იყოს, სივანევი როგორიც სურსთ. ნარნიკის გასაკეთებლად, ჯერ ისეთი ორმო უნდა ამოითხაროს, რომელშიაც ერთ ადღ ნსეგრიანი ან ორ ადღიანი სის ყუთი სივანესე დავციოს; ნარნიკის სიმაღლე ცსრა ვერშოკს. შვეით არ უნდა იყოს სოლმე. ამ სის ყუთებში კარგი რბილი ჭ მსუქანი მიწა ჩაყარეთ; როდესაც ყუთი მშათ იქნება, მუშის დასასურავი უნდა გაუკეთდეს, რომ მტენარეს საყოფი სინათლე ჭქონ.

დეს. ჰარნიკები საშხრეოისაკენ მიქრეულნი უნდა იყვნენ, რომ სიცივემ არ ავნოს მცენარეთა. აღრეულთ მცენარეთ დასათესებათ, ჰარნიკებში სმარობენ ახალს ცხენის სასუქსა, რომელიც ვერ არ დაშვარა, რადგანაც სხუა ვერაი სასუქი ამისათვის არ გამოდგება. იმ ჰარნიკებშიც, რომელთაც მცენარენი მთელს ზამთარს არიან, უფრო ძველს, დაშვარს სასუქს ჩაჭერიან. ჰარნიკების ძირს გასაფენად ძალიან გამოსადევი: სქელი სის ფოთილი, თივა ზე ჩალა რომელნიც მიწას სიძბილეს ამღებენ. დათესვის უწინ, როდესაც ჰარნიკებში სასუქი ეინდათ ჩუროთ, ეცადეთ რომ მიწა ძალ ძალე ერთმანერთში აურიოთ სოლმე, რომ სასუქი ცოცად განუღდეს, ქორემ მომატებული სასუქის სიფიცსე აგნებს თორფა მცენარეთა. — როდესაც დათესილი ჰარნიკის მიწა ძალიან გაფიცდეს, მაშინ მიწა ზოგიერთს ალავს დახვრიცეთ, რომ მომატებული სითბო გამოხელდეს. ჰარნიკებში მაშინ დაითესება რამე, როდესაც დაფრილს ჰატივს ორთქლი აღარ აზღის, ან როდესაც ნატივში ჩაუფილი ეელი არა გრძნობს ღიდს სითბოსა; თუ ამასედ უწინ დასთესთ რასმე, უთუოთ დაიწვის. ჰარნიკში ერთ ნაირი სითბო უნდა იყოს როლმე, რომლისაგამო სასარკებლოა, რომ ცერ-

მომეცრი იქონიით სიბიძის გასაზომად. თუ წარ-
ნიკის მ.წამ სიბიძე გამოილია, მაშინვე გარედ-
გან ასალი სასუქი უნდა შემოაყაროს, რადგანაც
მცენარეთა ამოსასვლელად ჭერი ძალიან ეჭირებათ,
ამისათვის კარგს დღეებში წარნიკები მალმლ ასა-
დეთ, რომ ჭერი გაუაროს, მაგრამ უფრთხილდით
რომ ციგმა ქარმა არ დაჭკრას ქორფა მცენარეთ.
რადგანაც წარნიკები თრთქლი მოგროვდეს სოლმე,
ეცადეთ როგორმე მოარიდოთ, რადგანაც ძალიან
მაგნებელია; წვიმის უკან სველი წარნიკის სასუ-
რავი უნდა გამოსვვალოთ სოლმე წარნიკები წო-
მიერთ უნდა მოიწყან, რომ მომაჯებულმა
ნოტიომ მცენარე არ დაღანოს. წარნიკები კარგათ
გამარგლეთ. —

6 ზაყლი.

(განგრძელება იქნება შემდეგ ნუმერში.)

მოწეალოე ველომწევე

ივანე კერეგელიძე!

მე შარშინ ვნახე ოსტაშედ, ზეტერბურლის
ასლო საიმპერატორო თავისუფალ ეკონომიის სა-
ზოგადოების ფერმასედ, გამოფენა მიწის სამუ-
შაგო იარაღებისა, ჭ ფფიქრობ, რომ არ იქნება
ნამეტანი თქუწნი ყურნალისათჳს, რომ გაუწყოთ
ცოცა რამე იმ გამოფენისა.

უმთაფრესი მიწის სსსნავი იარაღი არის გუთანი,
რომელიც დიდი სსსნავანგე მოჭეფთ სისრულეში
ღ შეგვიძლიან ვსთქუთ, რომ ეს იარაღი ესლა
ვერონაში დიდ სისრულეში არის მოყვანილია.

1857 წელს, ზარიუს გამოფენაში ეგელა
გუთნებისგან აღმოჩნდნენ უგეთესი სელობისა ჭ
სსუა ღირსებით: ანგლიური ვაფარისა, ამერიკული
ბინგამისა, ბელგიური ოღერისა ჭ ფრანცოზული
გრიგნოსისა.

აი რაში მდგომარეობს ამ გვარის გუთნების ღირსება:

ა) ერთს კაცს შეუძლიან ერთს ზ ივებს დროს გუონის დედობა ზ მესრობა.

ბ) შესაბამელი ორი ცხენის ანუ ყივიარის ხარის მგევი არ უნდება, რაც უნდა მხელი სასწავლი იყოს.

გ) თვითონ გუონი პარტიფია, მსუბუქი ზ გამძლე; აგრეთვე თვითვეული მისი ნაწილიც. ამით გამოუადვლებს მხელ სასწავსაც.

დ) სასწავლები მათი არიან ბრწყინი ზ მტრელნი, რომ ადვლათ გაიარონ მარჯში.

ე) გუონის ფრთა მშვენიერად სწმენდს კვალს ზ ერთ მსრივ აწეუნს მიწას.

ვ) გუონის დედას შეუძლიან სსხაროდ ზ დაუბრკოლებლად მისცეს გუთასს იმ ნაირი მიმართულება, რა ნაირიც უნდა ზ აგრეთვე შეუძლიან ადვლათ სასწავლის დაყენა რა სიღრმეზედაც უნდა, ან თუ რა ნაირი მოტრა, განიერის თუ ვიწროსი.

ვერონაში ზ ამერიკაში ძრიელ ვაგრცვლებულია ამ გუონების სმარება. ანგლიური სამუშაო იარაღის ფაბრიკები ყოველ წლივ აკეთებენ მრავალს ამ ნაირს იარაღს გასაყიდათ.

1859 წელსა ეთ გამოფენილი ფერმანედ ს. თ. ე საზოგადოებისა ადგილმამულის მართვაში სსმარი იარაღები ერთის საუკეთესო ანგლიური ფაბრიკის რამსონისა ზ სიმისისა აქ

ვაშქვევლივ ივენუნ მუშაობაში ეს მაშინები. თათოეული შედეგელი სქამდა მუშაობაში იმას, რაც უნდა სსეიდლად. აქ ვნახეთ უმრავლესი სსუ, ჭ სსუა იარაღები სსმარებელნი სოფლიურ სსლოსნობაში. სსტიროდ არა გრაცსთ, რომ თათოეულ იარაღსედ სალანარაკოთ დავსდეეთ, ამის გამო ვგსურს სსლოოდ ვაგშინჯოთ გუთნები, სამკალ ჭ სლოქის მაშინები.

კარგი გამართულება რამხონის გუთნებისა მდგომარეობს უმეცესად მასლაში ჭ სეუნის ფორმაში ჭ გუთნის კელის მოსაკიდი, რომელთაც ისინი უკეთებენ კარგა გამოკვერილის რკინისას; ამის გამო გუთნები უმეცესად აჭიან მსუბუქნი ჭ თათოეულ მათ ნაწილსაც სიმაგრე აქებს, ასე რომ ქვს დანგედრით ან სსუა გუპარი დაბრკოლებით არ იგროსებთან ჭ არა უყუებთან. გამოსატული ზღანნი წაშობადეცენ ფორმას ამ გვარის გუთნისას, რომელთა გამართულება უკმოთ აღვწერეთ, (*) ე. ი. იმ გუთნისას, რომელსაც კელნი ჭ კელის მოსაკიდი გამოკვერილი რკინისა აქებს

(*) ამ სტატიასთან მივიღეთ ქალღმრედ დასჯული გუთანი. ეს მსატრობა ვერ იბეჭდება აქ, რადგ. ნს ვერ არ არის ისე მომარაული სსუწნი ცინაოგრაფია. — ვისაც სურვილი აქვს, შეუძლიან ნსოხს რედაქციაში: რედ.

ამას სმარობენ ერთის თვლით ანუ ორით, რომელთაგან ერთი კვალში ზე მეორე მინდორსვედ დადის. მაგრამ უთლოთაც სმარობენ ამ გუთანს ზე აგრეთვე ამ ხაირსვე სკლნით ზე კელის მოსკიდით. გუთანი ეს მშენიერი კელოვნებისა ზე ღირსებისა, გამოსადეგი ყოველ სამუშაოსათჳს. სნამს ერთი ცხენით, თუ ძრიელ ძნელი სსნაგია ორით, ოთხს ზე სუთს გოჯამდის. ღრმად მოხენადამოკიდებულია თვლის დაგრძელებასვედ ზე დამოკლებასვედ. გუთნის ცარებას წამართამს ტატკვა რომლითაც აგრძელებს ზე ამოკლებს თვალს ზე ამ გეგართ დაიყვანს სსნისს იმ სიღრმემდისინ, რომელიც სატკიროა ზე რომელიც ეწმარება განიერ თუ ვიწრო ბელცის მოტკრამია თვლიან გუთანს აქუს თავისკენ ის უწირავცესობა, რომ მის სმარებაში უფრო არ არის გასატკირი გუთნის ღრმად დაყვანა ზე ძრიელ ცოცა ცოდნასაც მოითხოვს გუთნის ღედისაგან. ფასი ამ გუთნის 25 მანეთი.

აგრეთვე არიან ბევრ ხაირი გუთნები სსჟა ზე სსჟა მასალით გაკეთებულნი, სსჟა ზე სსჟა ფასისა ზე სულკი წინებულის ღირსებისა არიან. რამსონს აქუს ერთ ხაირი გუთანი, რომელსაც სმარობენ გაკეთულ ცეციან ალაგებში. მისი ფასი

სუთი მანეთია. ორთქლის გუთანაც არის მოგონებული, მაგრამ ვერ აგრე რიგათ არ არის გვრცელბული მისი სმარება.

რუსეთში თუძცა ბევრი წილი თავიანთ საკუთარი გუთნებით სნამს, მაგრამ აქაც თან ჭ თან მრავლდებიან ანგლიური გუთნები. რასაკვრველია ასე მრავალნი ვერ შეიძლებდნენ სმარებას ანგლიური იარაღისას, როგორც ესლა თუ შეიდეგლათ არ უადულებდეს საიმპერატორო ეჭონობიული თავისუფალი საზოგადოება, რომელიც ყოველ სასარგებლო მიწის იარაღს იწერს საცავი გამოჩნდება. თავიანთ ღერძასეგ მინჯამს მუშაობაში საზოგადოების წინა ჭ ყოველფერს ნაკლულებანებას ჭ სიკეთეს აცნობებს საზოგადოებას გამოცხადებით გასეაებში. ჩუჭნიშიდაც რომ არსებობდეს ამ ეგორი საზოგადოება, რა დიდ სარგებლობის მოუცანს სალსს! მაშინ ყოველ მსურველს შეეძლება გამოწერა ყოველი მიწის სასმარი იარაღისა დაუბრკოლებელად. ესლა ყველამ ვიცით როგორ ძნელია ჩუჭნი თანამემამულეებისათვის გამოწერა რისიმე იარაღისა, რაცკი უნდა მონდომებული იყვნენ, ესა მისთვის ვალბილია; ჭ თუ შეიწე ყოვლებათ, მაშინ იქნება იმედი, რომ ჩუჭნიმაც დაიწყებენ ანგლიურ გუთნის სმარებას. რომ დიდი

სარგებლობა ექნება იმ გუთნით მსხელს, ეს ცსა-
დია. რასაც რვა უღელი სარ გამხეხით აკეთებს,
იმეგე საქმეს ამ გუთნით აღასრულებს უღელი
სარით ზ უფროც უაეო, ზ განთავისუფლებული
საქონელისა ზ კაცებისაგან ერთ თვეში იმდენს
აღლებს, რაც გუთნში დაქსარდება. რაც შეესება
სიმაგრესა, საძიში სულ არ არის, ძლიერ კარგია
ზ გამძლე, თუძვა ჩუქნ გუთანთან სუსტი სხანს
ზ ძრიელ მსუბუქი, შავრამ უფროკი შავარია,
სძირად ჩუქნი გუთანი გაუყვსარ ნაგობარში ერთს
კვალს ვერცკი აივლის სოლმე, რომ არ ვაც-
ეფეს, ეს ანელიური გუთნებიკი ორ ცსენით ისე
დარბიან შეუძრავ ტობში, რომ სწორეთ გასაკურ-
ველია. ნეტა ჩუქნმა გუთანმან დაფარცსული მა-
ინც მოსნას ისრე.

ბევრისაგან ვაგვიგონია: ანელიური გუთანი
რომ ვაგვიცუფესო ქლაქში უნდა წავილოთ ვა-
საკეთებლათაო. ტექმარიცია. ჩუქნ სოფლებში
დიდი ნაკლუფეანება, კელოსანი არ იშოვება.
სამ დიას სძირად შევსელება სოლმე, რომ სხ-
ნის საკეთოს ვაცარებთ ვასაკეთებლათ სოფლის
სოფლათ ზ შოკეფერ მოვედის სოლმე ქლაქ-
შიდაც ჩატანა; ამასეღ მეტი ეფთა ანელიურ
გუთანს არ დასტირდება, მნელათ ვაცუფება ზ თუ

ვატყდა ამისც ის მშველდი ვაკეთებს, რომელიც
 სსსსს საკეთის აკეთებს. ჭეშმარიტად უნდა ვსთ-
 ქეთო, რომ ჩუქნი რვა უღელთანი გუთანი ძლი-
 ერ დასამძიარია ჩუქნი ვლესხსთვს, რადგანაც
 მოსაგალი არ ეთანაწარება იმ შრომას, რაც
 ამასეც არის ატანილი. თუთოეული ჩუქნი ვლეს-
 ხი სნამს ჭ თესამს, მაგრამ ვსედავთ, რომ თით-
 ქმის ეოველგნ ნაკლუთევენება ზურისა. ვისაც
 ბლომათ ჭყავს საქონელი მხოლოდ იმას მოს-
 დის სამეოფი ზური ჭ თუ საქონელი მოაკლდა
 ჭ ვალით შესრულა, ვეღარ შეიძლება ვალსაგან
 გამოხვლას ჭ სრულიად ღარიბდება. რომ იფიქ-
 რებ როგორ ცოცხა სარგებლობა აქეთ მათ თავი-
 ანთ შრომისაგან, ვაგიკვრდნათ. როგორღა უდგათ
 სული, ან წლითი წლობადისინ როგორ იკვებე-
 ბიან თავიანთ ცოლძუთით. უმეტეს მათგანს წლის
 სამეოფი ზური არ მოსდით: ვაუგებრივ მოქმე-
 დობენ ძველის მამანაზურის ჩვეულებით, შრომა
 ეკარგებთ ჭ სრულიად სვიგებებიან სივლასკეში.
 თუმცა უმეტესს მიწის მსენელს ვლესს ვენსე-
 ბიც აქეთ, მაგრამ ვენსებიდგან იმტენი სრვე-
 ბლობა არა აქესთ, რომ ვასწორონ მიწის მო-
 უწყებლობა ჭ ამის გამო უმეტესს ვენსებიც
 ვალშიდ აქეთ. ვასსეიდი ზური მოსდით მებატო-

ნებს ზ მდიდარ გლეხებს, რომელთაც მოუგიათ სსუა ეგარ აღებ მიცემაში ზ არა მიწის მუშაობაში ზ იუ იმთაც უყებ მოაკლდებთ სოლმე საქონელი, ძლივლა გასწორდებიან სოლმე ზ სძირად ეცემინ. დიად საბრალთა მდგომარეობა ჩუქნი გლეხისა! ეოველ ჩამს უნდა მოელოდეს სიღარიბესა. მხოლოდ შრომა მათი ზ მოჭირვება მაშინ იქნება დაუკარგავი ზ შექმლება სარგებლით მიწის მუშაობა, როცა დიწყებს უღელი სარით სენასა.

დრო არის, რომ ჩუქნმა მებუჯანებმა იფიქრონ ამ გლეხებზედ, რომელთაც მოჭყუათ ჩუქნთვს სტემელი პური, ზ მათ მდგომარეობაზედ, მანამ სრულიად არ ჩაცვინულან სიგლასაკეში.

სალეწი მაშინა სისრულეში არის მოყვანილი პიჯისა, რომელიც ლეწავს ოცდა ექუს კოდს ერთს საათში; ანგლიური კლიტონისა თოთხმეცს კოდს, ფრანციისული დუგეურასი ცხრა კოდს.

რამზონს ორი ეგარი სალეწი ექუს:
 ა) ერთი ორთქლისა, რომელიც ლეწავს სამას ორმოც კოდამდისან ათ საათში. ფასი ამისი ოთხმოცდა ორი თუმანია. ამ მაშინასთანაც უნდა ორთქლის მაშინა, რომელიც სსუა ზ სსუა ფასისა ექუს, მაგალითად ექუსი ცხენის ღონისა

ღიარს ეს ორმოცე ზე ათი თუშანი, ზე ეს ორთქლის
 შამანაც ისმარება წისქვილის სატრაღებულთა ერთ-
 ს, ზე იგივე დროში. შამანა ესე ლეწამს ფრიად
 ჩქარა, ერთ მსრივ წმინდა დარჩეული სოობალი
 ჩამოდის, რამელი შამანევე შეიძლება დაიშვას,
 მეორე მსარეს ნამეც. ერთი სიტყვა ეს სალექსი
 მუწფასი ნივთია, შაგრამ დიდი ყურადღება უნდა
 ჰქონდეს მქონებელს, მუშობაში შეიძლება მლი-
 ერ შოიშლოს. ბ) ჩუქნშიგი მლიერ გამოსადე-
 გია მეორე, რომელიც ლეწამს ოსნი ცსენით სა-
 ათში ოცდა ერთს კოდამდისინ. ეს სალექსი კარგი
 რამ არის, მლიერ ჩქარა ლეწავს ზე მხოლოდ
 სოობალი მტყუროანი ჩამოდის, სტორდება გაცსრი-
 ლეა. ფასი ოსსმოც ზე თორმეტი თუშანია. არის
 უფრო იფი ფასისა სსუა ზე სსუა ცსენის ღონი-
 სა. სატარებელი სალექსი, რომელიც აგულებსედ
 დვას ზე ადუღად საცა უნდა წაიღება ოსნი ცსე-
 ნის ღონისა, ღიარს ორმოცდა თხუთმეტი თუშანი.
 სამის ცსენის ღონისა ღიარს ორმოცდა ექვსი თუ-
 შანი, ორისა ოცდა ჩუღმეტი თუშანი ზე არის
 ერთის ცსენის ღონისა დასადგოში ღიარს ოცდა-
 ორი თუშანი. ეს უკანასკნელი სალექსი მლიერ
 კარგია ნაცარა სასლოსნობში, ლეწავს მუდ კო-
 დამდისინ ერთ საათში ეს სალექსები მაგრები ზე

მარცხენი სელფეურზობა აქეთ. ყოველგან უმცვე-
სად ამ უკანასკნელებს სმარობენ. აი ამერიკელო-
ბმა რა ძვრდისი ნივთი მოიგონეს. ზიტ.ს მაშინა
გაკეთებულია ბუფალოში ნუორკის შტატის ქ-
ლაქში.

კიდევ უფრო დიდი წარმატება ვვაზენა ამე-
რიკულის სამკალის მაშინამ. მუ არ შემამლიან
გამოვსთქვა, როგორმა გრძნობამ გაიარა ჩემ
გულში, როდესაც დაეინახე უეცრად ყნა ცვაოდა
ერთ ღარსგედ, ერთი კაცო დაშფდარი ერეკებოდა
ცხენებს, რომელი ეწეგოდნენ მაშინას ჭ ორი
კაცო მიზდეგდნენ მნის კვრით. ეს სამკალი მაკ-
კამეკისაა, მკის ისუთმეცს დლიურს ათ საათში.
ფსი ორმოცი თუმანი. სამაციეროთ ნამელითა
მკას ეს სამკალი ამლევს დიდ შემატებას. სიკეთე
ამისი რომ სარევი ცოცხა. ორი ცხენი ჭ სამი
ან ოთხი კაცო უნდება, დიდი დროს მოგონებაა,
თავის უფლად არჩევს დროს, როცა უნდა დაწ-
ყებს მუშაობას, როცა უნდა მორჩება, სხეებისგან
არა აქუს დაბრკოლება. უნდა ხანოთ შრუნება
ჩუჭნი ყნის ნაჯრონებისა იმ ვაჭკერებულ დრო-
ში, როდესაც ის მოითხოვს მომატებულ სელს
რომ დროით მომკან თავიანთი ტირნასული. რო-
გორც სამკალი აგრეთვე სალეწიც მლიერ გამრ-

გლეხულია მუშაობაში: ანგლიაში, ამერიკაში, ფრან-
 ციაში & გერმანიაში. ფრანციაში სოციალისტ-
 ებში, საცა ანტონო შემამულებნი არიან, ვაჭრებს
 სოფლის სოფლად დაქუთსა საღიწი & ფასით
 ულწვენი გლეხებს. დიდი მამულების მატრონები
 ფრანციაში & სსუცანაჲ, მქონებელნი ამ მამი-
 ნებისა, ამტკიცებენ, რომ მათ ზირველ წელიწად-
 შივე აუღიან იმდენი, რაც მამინები დასჯდო-
 მათ. ს:ფიქრებელი არ არის, თუ რაც მიწის
 სამუშაო მამინები დაისარჯა სამეგრეთო უმეცესი
 არ ისარგებლოს. ყოველ ვარემე მოქმედებაში
 რაცკი მამინები მუშაობს ყოველთხს სარგებლობა
 ქუთ & აგრეთვე მიწის მუშაობაშიდაც, მაგალი-
 თად ვეყავს ანგლია, სადაც მიწის მუშაობა მა-
 შინებით არის. რუსეთშიდაც ბევრ მებაჯონებს
 ქუთ ეს მამინები, ისინიც პლიერ კამეოფილნი
 არიან & თან & თან ემატებიან მსურველნი მათის
 შექმნისა. რომ წემო აღწერილნი სასლოსნობის
 იარაღები პლიერ სასარგებლონი არიან ჩუწნ სს-
 ლოსნობაში იმასეღ დარწმუნებულნი ვართ &
 ამის გამო უნდა ვისურვოთ, რომ ჩუწნ მებაჯო-
 ნეაპოლის აღმოჩნდეს საჭიროება ამ მამინებისა,
 შემოიტანონ ეს სასარგებლო იარაღნი. სოფლიურ
 სასლოსნობისა & ჩუწნშიდაც დაწყოს იმ ნაირ

მიწის მუშაობა, რომელიც ძლიერ არის გავრ-
ცელებული განათლებულ ქვეყნებში. (*)

ბ. ვისაც ჭსუსთა შეუცუონ დაწვრილებით
ფასი ამ მაშინებისა, ან გამოწერა შათი, შეუძლი-
ანთ შიქციონ თაგიანთი ისოფნა რამსონის ჭ სი-
სის აგენცს, რომელი სცხოვრებს ზეცურბურღში.

თ. ესტატე შალაღაშვილი.

წ-სა თებერვალს

1860 წელსა.

ქ. ზეცურბურღი.

შეღის-კარის ეგკლეზია.

შარცხნით (აღმოსავლეთით) შდინარისა ჩსერმე-
ლისა, ჭ დასავლეთით ჩსერის ცხისა, სოფელს
ჩსერსა იმეოფების ეგკლეზია, სასელდობ შეღის-
კარისა. შს ეგკლეზიასა შინა არის აღწრდილი
ეფარი, რომელსაც აქუს სივრცე სიმაღლით თთ-
ნი არშნი ჭ სიენით თარი. გარდმოცემითა

(*) დიდად დაუმაღლებდით, დაუშეცესად სიკეთეს შესმღ-
ნიდა ჩუწნს საზოგადოებას თ. ესტატე შალაღაშვილი, რომ
ამ გვარი სტატეები არ მოეგლო ,,ცხსკარისთაჲს. კვალად
იმედო გვაქუს, სშარად დამგესმარება ამ სსსარგებლოს
ცნობებით.—რედ.

წინითა ზ სიტყვათა მამა ნაწყობისაგან ზ ქართული მოახსრობისაგან გიჯით, რომ ვეუარი იგი არს აღსრდილი ასე, რომ გიხარუც მწუქმსთა მის სოფლისათა წაერეკნოსთ ნირუცყენი თვსნი სამოგრათ ზ მიერეკნოსთ მინდორსა მელისკარისსა, რომელიც იყო სიგრჯით უდიდესი ზ უმდიდრესი ბალსითა სსუთა მინდერებთაგან მეოფის მის სოფლისა შინა.

მწუქმსთა დაეგეს თვს ნირუცყეთან სოფლებს სამსრობამდისინ, რომ არ ეცამათ მათ სადილო, ამისთვის იყვნენ მქანებულნი საშინელის სიმშლიისა ზ იჯუოდნენ ვერ იერძნეს ხუჭნან მშობელმათ? თუ ამცელ სანს შიგეშიდებოდაო, თუ რა მიზეზთა, რომ სადილს არ ევიგზავნიანო; შეიქმნენ მწუქმსნი მწუქსებულნი ზ ურხვედნენ ერთი მეორეს რათა წასულიყო რომელიმე ზ მოეცნათ სადილი; მაგრამ მათ მწუქმსთა ეშინოდათ თვს ნირუცყეს დაკარგვისა რაასთვსაც იგინი იქმნებოდნენ დასჯილი თვს მშობლებთაგან, ზ ვერ ბედავდნენ წასვლასა.

შემდგომ მივიდნენ მწუქმსნი უკანასკნელ მდგომარეობაში შიმშილითა, ილოცეს ღმერთი, ვაკუთეს სასე ვეუარისა ბუის სისაგან, დასვეს ზ თქვეს: «ვეუარის სასის მაღლო ზ ძალო! დაწუნე

ზირუცევი ჩუწნი ზ ნუ აყენებ მანამღი ჩუწნი
 არ მოვიდეთ. სოლო რა სიტყვა ესე ვათავებს
 შწემსთა მოზრუნდნენ ზ ნსეს, რომ ზირუცევი
 მათი დაწალილ არს ზ წავიდნენ შწემსნი თვს
 სსლამი, რათა ეჭამათ მათ სადილი. შემდგომ სადი-
 ლის ჭამისა მოვიდნენ შწემსნი ზ ნსეს რომ
 მათგან დასობილი ჯვარი ვამაგრებულა, ზ მოუ-
 მაგნია ნსეგარ არძინი სივრცე სიგით ზ სიგანით,
 შწემსთა სრეს ზირუცევსა თვსსა ზ არ აღდგენ
 იგინი. ამისთვის წამოვიდნენ შწემსნი ზ უთარეს
 თვს მშობელთა, მშობელთა დაიქერეს სიტყუბა
 თვს მულებსა ზ წავიდნენ სანახვად. რა მივიდ-
 ნენ მშობელნი ნსეს, რომ ჯვარს კიდე მოუმაგ-
 ნია სივრცე სიმაღლით ზ სიგანით, ზ არ დგებთან
 ზირუცევი, ამისთვის ილთოცეს მათ ზ ისოგეს
 ჯვარსა რათა აყენებია ზირუცევი მათი ზ შემდგომ
 ისოგისა წამოვიდნენ ზირუცევი.

ჯვარი იხდებოდა ზ მაკულობდა სივრცეს
 სიმაღლითა ზ სიგანითა, სოლო რა ვაიზარდა
 ჯვარი თისი არძინი, ესისძრა მღუდელსა მის
 სოფლისას რომ ჯვარი იგი იზრდებოდა მაღლა
 სანამ თავსე ლუისმანს არ დატყედო.

რა სანა მღუდელმა ამისთანა სიზმარი, უბმანა
 თვს მონასა რათა შესულიყო მას ჯვარსედა ზ

დატვირთოს ღურსმანი რაც აღუკრძალედა სდას
 მას ჯგუფსა. რა შევიდა შონა იგი ღვედლისა ჭ
 დატვირთა ღურსმანი, ედმოფარდა ჭ სუცა გაქრა
 არ უნახეს კაცის თვალისასა. ღურსმანი, რომელიც
 დატვირთეს შინ, სინს ესლაც ჭ დამტვი-
 რებული ზემო თქმულ მოთხრობასა შემდგომ
 ორი წლისა აღაშენეს ეკკლესია მას ჯგუფსედა
 ჭ არის ჯგუფი მდებარე შუა ეკკლესიის ნ.წილში.

თიღმა მაჭავარიანი.

ესტეტიკურნი საბუთნი ჭკუა შეშლილ-
 თათვი საფრანგეთში.

1854 წელში იყო საფრანგეთში 111 სად-
 ეთში ჭკუა შეშლილთათვის, რომელთაგან 46 იყო
 კერძობითი ჭ 65 საქვეყნონი. რიცხვ ჭკუა შე-
 შლილთა იყო მათში (24 520) თუ რომ ჩუქნ
 შევამსგავსებთ 1855 წელსა მაშინ ვნოებთ, რომ
 რიცხვ ჭკუა შეშლილთა გამრავლებულა 145
 ვნის. ამ რიცხვში დედათა სქესი მეტია. ამის მა-
 რესად უფალი ლეგუა რაცს მას რომ
 მამაკაცი დიდხანს არა რჩებიან ამ სადეთში
 ჭ უმეტესნი იხოცებიან. შესამსებელად ჭსაკის უნდა

შენიშნათ, რომ უფრო სმარად ტკუზედ შექლა მოსდებთ შორის **55**-ის ჭ **40**-ს წლისა, როდესაც გონებთნი ნიჭნი გუცისა მოდიან სრულს მოწიფულებათ. სოლო დეაკაცთა შორის ეს სნეულება მოსდებთ უფრო გვიან ასაკში, ვინემ მამაკაცთა შორის: **1000** ტკუთა შექლილშიდ **40** წლამდინ მამაკაცი იყო **170**, სოლო დეაკაცი **450**. მიხეცნი, რომელთაგანაც, შენიშვნისამებრ უ. ლუნჯისა წაძმოსდებთ ტკუზედ შექლა, სსუთათა შორის შედგენენ შემდგომნი სნეულებანი: ფილენჯი, მომცებული სმარება მსურგალე სსმელებთა. უვლილებანი მსვედრისა მდელმარობასა შინა; დასსრულ სიეგარული, ასაკი, მღიერების სულის მოძრაობანი ჭ ამპარჯვინებთ. ეოველნი ესე მიხეცნი ერთად შედგენენ ნსეგარს დანარჩენთა მიხეცთა, რომელნიც არიან მარცობანი.

სამსონ მაჭუყტაძე.

რედაქციისგან.

ბ. ბ. ჯორჯაძისგან ვითხოვთ მოუცვებთ, რომ იმის ,,მოსესხედ ნასუსისი“ დაბეჭდვა ამ ნომერში ვერ მოხერხდება მამუქსაროს მიხეცით, რომელთაც აქ არ გაცხადებთ. შემდგომს ნომერში უსათუოთ დაბეჭდვა და იმედი გვაქვს ამით დასრულებენ ურთიერთმანერბ შორის სსსციკს ბას. რედ.

სსუა და სსუა ანბავი.

ის კარის გეტლესია. თომა მაჭავაჭიანისა. — ესტეტიკური
თნი ტეუა შექლილთათუს ს. ფ. რანგეთაი. სამსონ მაჭუტაძისა.

ველი მოსწერდება

1861 წელსა.

ქ. ცვილისში, ქაროულის ყურნლის «ცისკრის» რედაქ
ში: გუგას ვერესელიძის სასლებში.
ფასი ერთის წლის გამოცემის, ქ. ცვილისში გაუ-
გებულად ექუსი მანეთი, ხოლო შ.ნ. მიწოდებით, ანუ
ქ. ადგილებში გაგზავნით: შუდი მანეთი თეთრი ფული.

რედაქცია მსთხოვს «ცისკრის» ველის მომწერ-
თა, ვისაც ყურნალი დააკლდეს ჭ დროზედ არ
მიუვიდეს, მაშინვე აცნობოს რედაქციას, ესრეთის
ზედ წარწერით:

«ცისკრის» რედაქციაში, ცვილისს. —